

50487

A HÉT

SZERKESZTI ÉS KIADJA

KISS JÓZSEF.

24. szám

XI. évfolyam.

ALAPITTATOTT 1870.

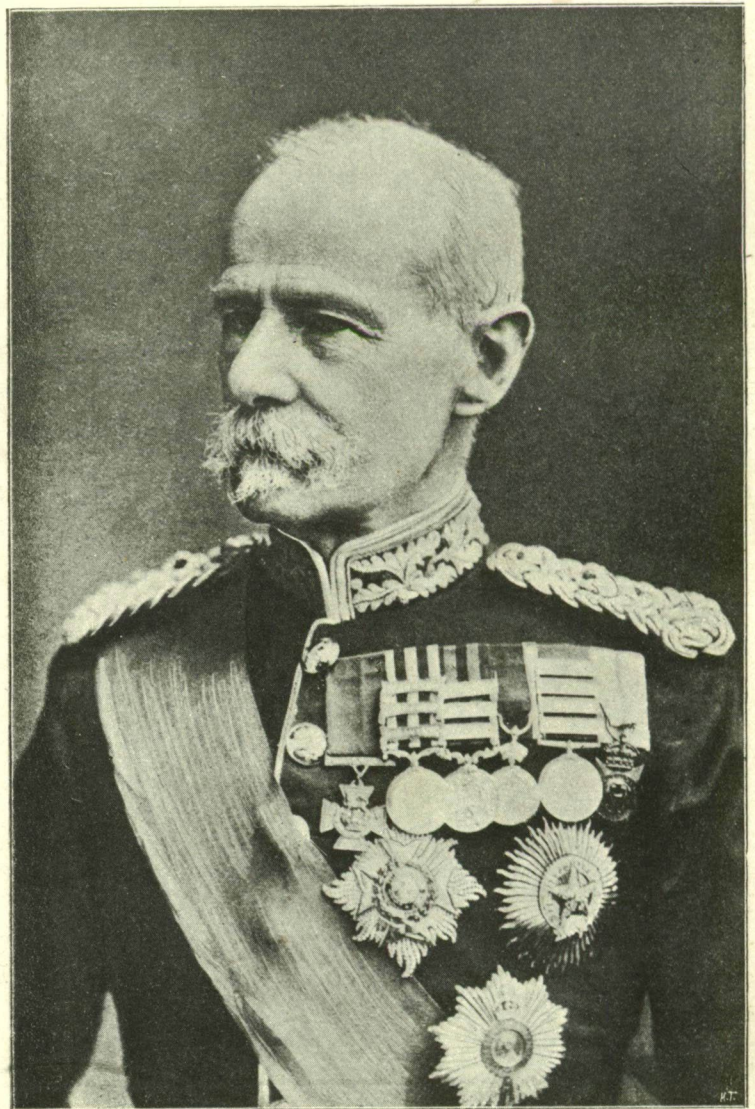
Angol, francia
uri divatcsikkek, fehérnemű
és kalap-raktár

Várady Béla

BUDAPEST, IV., Kishármacsa 9. szám.
Készít férfurukákat
kiszállít angol szövetelekből
mérték szerint.

Szerkesztőség és kiadóhivatal

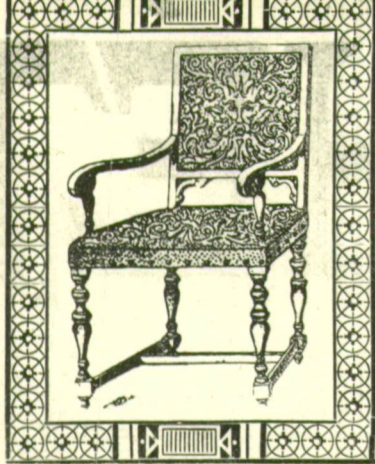
VII., Alsó-Erdősor 3. sz.

ROBERTS.

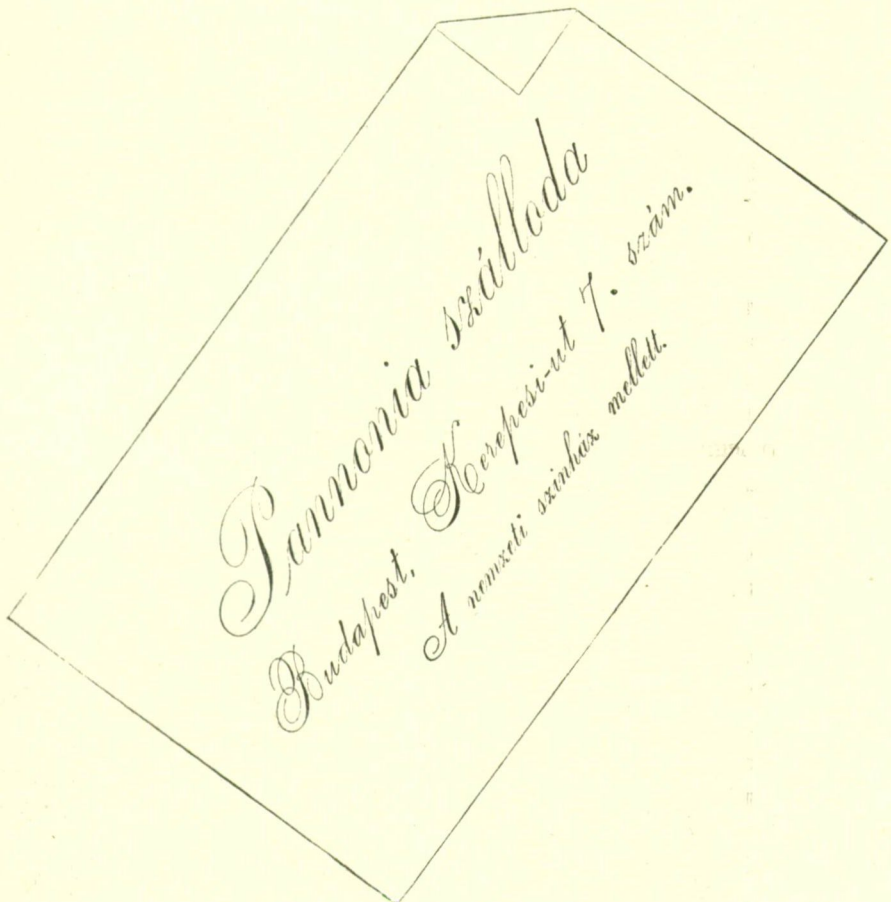
Angol fénykép után.

Gmehling Hermann & Co

csász. és királyi udvari szállító
bőr és bőrbutor gyára

Budapest Bórszékek, támlányok, mappák,
papirkosarak, kályhaellenzők stb.
VII-ik kerület,
Damjanich-u. 6. Régi nádszékek bőrrel bevonatnak.

utazzék, ki

csúz, kőszvény, ischiasban
szerved. — Modern fürdőberendezések. Villamos világítás. —
Prospektust küld a fürdőigazgatóság.

Ő fensége a svéd királyi
trónörökösne
udvari szállítója.

Ő fensége a
Mecklenburg-Schwerini
hercegnő u. szállítója.

HALUSKA JÁNOS
császári és királyi udvari szállító
BÉCS, I., Neuermarkt 13-ik sz.

Különlegességek angol női ruhákban,
kerékpározó-dresszek és turista-öltönyökben.

FÉNYKÉPÉSZET!

6 darab Mignon-fénykép 50 krajczár.
3 „ Vízit „ 90 „
1 „ Kabinet „ 80 „

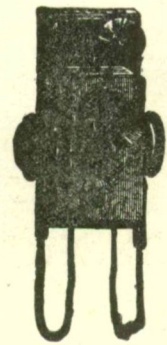
Minden más formátum legfinomabb kivitelben, legolcsóbb áron. —
Ünnep- és vasárnap egész nap nyitva és felvételek esős időben is
eszközöltetnek.

Rauch Ede fényképészeti műterme
Budapest, VIII., József-körút 51., Baross-utca közelében.

DECKERT és HOMOLKA

távíró-, távbeszélő-, villámhárító- és villamvilágítási-berendezők.

Gyár és iroda: **BUDAPESTEN** V., Izabella-u. 88. Raktár:
V., Dorottya-u. 8.
a m. kir. államvasutak és a magyar állam szállítói.

a hangosan beszélő grafit mikrofón
feltalálói és szabadalom tulajdonosai. —
Készít: telefonberendezéseket köz-
ponttal vagy körkapcsolással, elvál-
lalja régi berendezéseknek s egyes készülé-
keknek alapos átalakítását, továbbá:
villámhárítókat, házi sürgönyöket,
tűz- és vízjelző-berendezéseket stb.

Villamvilágítást

a legszakoszerűbb kivitelben, jutányos áron végez.
Árjegyzékek, költségvetések és ajánlatok bérmentve és ingyen.

KAMFOROS ARCZKENŐCS

Ezen világhírű, száz éve forgalomban lévő kamforos arcz-
kenőcs, a hölgyek által annyira kedvelt és használt kenőcs,
mely igen rövid idő alatt szépíti és ifjítja az arcot, eltávolít
az arcból mindennemű tisztátalanságot, ugymint: szeplőt,
pörsekenéseket, kiütéseket (Wimerli), atkát (Mitesser), máj-
foltokat stb. Az arczbőrt bársony-simává teszi és az arc
szép üde és ifju színt nyer. Teljesen ártalmatlan anyagokból
van összeállítva, a miért is a hölgyközönség egész nyugodtan
használhatja az arcz apolására.

Minden köcsöghöz használati utasítás van mellékelve.
Fő és szétküldési raktár:

LÉDERER IGNÁCZ
a Magyar Király-hoz czimzett gyógyszerháza
BUDAPESTEN, V., Marokkói-utca 2. Erzsébet-tér.

Egy kis köcsög ára 1 korona
és egy nagy köcsög ára 2
korona — Egy király-szappan
ára 1 korona — Egy doboz
ibolya hölgypor (tízper) ára
..... 1 korona.

MÉRJELÉN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési feltételek:

Egész évre ... kor. 20.—

Félévre ... » 10.—

Negyedévre ... » 5.—

Egyes szám ára 40 fill.

A HÉT

POLITIKAI ÉS IRODALMI SZEMLE.

SZERKESZTI KISS JÓZSEF.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

VII. ker., Alsó-Erdősor 3. sz.

Hirdetések

felvétele ugyanott.

Kéziratok nem adatnak vissza.

— 2 — Budapest, június hó 17. —

Julius elsején kezdődik lapunknál az új félévi folyam. Tisztelettel kérjük olvasóinkat, hogy előfizetésüket még a nyári hűselő előtt megújítani sziveskedjenek. Mint minden nyáron, az idén is a legpontosabban utánok küldjük a lapot a fürdőre és csak arra kérjük, hogy minden helyváltoztatást nekünk idejekorán jelezni méltóztassanak.

Mai számunkhoz postablankettákat melléeltünk.

Előfizetési feltételek: Egész évre 20 kor. Félévre 10 kor. Mutatványszámok ingyen.

A HÉT szerkesztősége és kiadóhivatala,
VII. ker. Alsó-Erdősor 3. szám.

Krónika.

K i n a .

— jun. 13.

Európa jövőjét Macaulay és Sipulusz jósolta meg a legpittoreszkebbül; az előbbi a *Pápaságról* írt essayben, az utóbbi *Galambos Pál naplójában*; ott ismeretlen, barbár katonák állnak őrt a rombadőlt westminsteri apátság boltozatán, itt vágottszemű kínai harcos álmodozik az utolsó márványoszlop kövén, mely fönmaradt a büszke lipótvárosi bazilikából. A XXII. század e holdas tájképe-ábrázolatai ma még mint légykápázatok kóvályognak a szem előtt, de a dioráma magva a deczenniumokon át kiszélesedik s ha a meszsze jövőbe nézek, Európa aszszony mongol szépséggé vedlik. Az egész igazi világ, a Névától Biscayaig terjedő tudniillik, sárga és fölvarrott süvegű vész, s a germán-szláv tölgyek, amelyek ma büszke sudarak, csenevész kínai bokrocskákka lesznek amaz elkövetkezendő harmadik évszázadban. A daliás ősök utódait lepra rágja és egy másik borzalmas betegség, mely Európába ugyan csak Kolumbus óta származott be, de a mennyei birodalomban már az első mandzsu-dinasztia óta endemikus. Nincs rózsás labirinth s balzsamos illatok közt európai szüzek nem andalognak: a negyedik unokám apró mongol hölgy és vőlegénye nem az a halzsiros votják, akit Madách mutat, hanem igazi félvér kinézer; ópiumot evő, kinek nem a hiányzó foka a baja, hanem a meglévő bélpoklosság... Elsőbben előntötte a világot az özönvíz, azután előntötte a mongol...

A boxer-lázadás még csak emlékezetébe hozza az embernek, hogy, ime, másfélezer esztendő előtt is a provinciákból kezdtek jelenteni Rómának: »A propraetort, midőn Gallia szélén biborparnáin hevert, ittasan a mézes

mulsum-italtól s jóllakva colchisi fáczánnal, vad ostrogothok leölték kőbaltáikkal. Ezek kövekkel és dorongokkal harcognak, irásuk latin betűk helyett rovás és testük az etruszkokéhoz képest törpe, de azért kétszerte kevesebb emberkézzel lökik tova a mi faltörő-kosainkat.« A tiencini gyapjutelepeseket s a pekingi fehér követeket még csak a zivatar első hulláma éri s ami a jövő enyészete sejteti, az jóslás és analógia, de aminek el kell következnie, az el fog következni s a mi kulturánkat nem azért nyeli el majd az ázsiai világ, mert egyszer már elnyelte, hanem azért, mivel ez így van. Ázsia egyszer már boszut állt Európán s mert Nagy Sándor vezérei s az imperátorok felosztották népeik közt a gyöngyöt, rubint és myrrhát termelő partokat s mert ugyanők kifosztották tarka madaraiból és borostyán s malachitköveiből a rejtelmes nagy világrészt, néhány évszázad mulva Ázsia rengeteg hatalmas európai koronákat tört ezért össze. S a keleti népvándorlás, mely a hunokon kezdődik s a mohamedán beözönléssel végződik, a legfestőbb intelem volna a multból, hogy mit fog hozni a jövő, — de nagyobb és rémesebb bizonyíték az, a mit a saját dicsőségünkre kovácsoltunk össze, s amivel most a saját végünket kell bizonyítanunk. Sziveskedjünk összeszedni elméinket, amitől félünk, az nem bolondság. A rémet, a bizonyítékot, úgy hívják, hogy *nemzeti eszme* és ime ettől megmámosodni szoktunk, de bámulatos, hogy ugyanebbe belé is borsózhatik a hátunk. A boxer ugyanis nem kínai Sobri Jóska, hanem becsületes faji harcos; midőn lenyalkaz egy misszionáriust, a sárga folyó partján ugyanaz ő, ami a Duna várfokán volt a törökverő harcos. Egy kissé vérengző, erősen fanatikus, de azon saját Istennek áldozó, akit Hadarnak nevezünk mi s nem tudom, hogy nevez a csunglijámen.

Egy tudós szekta, kémiai szerek és lombikok nélkül kutató, a villámszóróknak azon csoportjából való, mely leideni palaczkok nélkül veti a szikrát, a növekedő agglomeráció törvényének nevezte el azt, hogy minden nemzet föl szeretné szivni és magába olvasztani a többi. Kinán ilyen törekvés nem látszott sohasem; hajdan még fallal is övezte magát, azután, midőn az első európai gályák horzolták szélét, ő még csak vizsga szemmel sem nézte, hogy az idegen földközökből mely vastorkok dörögnek tüzet és füstöt... Tőlünk elzárkózott előbb, azután tünyan negligálta a mi gőzünket, lánczainkat, dörmögő gépeinket. Egy csöpp agglomeráció nem sok, de annyi sem mutatkozott rajta, ellenben Európa szándékozott az ő sárkányait agglomerálni. S ez ment is volna, ha a bevándorló nyugati népek a maguk erejével együtt be nem

mutatják a maguk szabadságait is az ottlevőknek. A száz és száz millió kinézer, aki ősidőtől fogva megszokta, hogy a legcsekélyebb utczai kihágásért hüvelykszorító vasat tesznek a kezére s fabékót a vállaira: szabadságot tanult azoktól, akik fölkeresték, sőt még azoktól is, akik magukkal vitték kulinak, hajfütőnek, fehérmütszitonak, — degenerált izmai és idegei daczára a legfélelmesebb munkáskonkurrensnek. S aki belékóston a szabadságba, az mindenekelőtt megunja a rabszolgaságot s szabad kinézerré válik, akiből lesz aztán a nemzet, akiből megszületik aztán az agglomeráció. Haec est generatio magna illius Leviathan — ez ama nagy fenevadnak, a XXII. század Kinájának eredete.

A vérengző »nagy kard« szentjei, a boxerek, miként a lapok táviratai tanusítják, már tul is vannak a generáció első fejezetein; a rabszolgaságot rég megunták s hogy a maguk fensőbbiségével évtizedek óta hogy egyeztek ki, arról persze nem tudni, mert a kínai törvény kegyetlenségeinek enyhítéséről sohasem kaptunk tudósítást. De tény, hogy nemzeti forradalmukat titkos gyönyörűséggel nézi az államtanács s az özvegy császárné, hogy ne mondjuk, anyaczárné. Pekingbe európai tengerészkülönítmények vonulnak be, fehér vászonborjuikkal, czammogó deflirmarsban, megvédeni a szimbolikus Európát az ellen, amire a mennyei birodalmat ő tanította. A kinézer tökéletesen ki van oktatta. Előbb nemzetivé válik s próbaként piritott indogermánmáját eszik, hogy azután duzzadó erőben indulhasson agglomerálni.

Dániel.

Vihar után.

*És ime a szép nap rózsásan feljő,
Aranyszín sugár ég a fűvön, a fán,
Aranyszínsugárban ragyog most az erdő,
Ragyog az erdő,
Százszorta szebben a vihar után.*

*Oly telve a reggel nevető fénynyel,
A lomb alig bírja meg a harmatot,
Azt hinnéd, a vihar, mely itt járt az éjjel,
Itt járt az éjjel,
Erdőn és réten nyomol se hagyott.*

*De senkitem tudja, senkitem látja,
Hogy a zöld erdőnek mélyén valahol,
Hány vadrózsa hervad és hány kis madárka,
Hány kis madárka,
Tépett szárnyakkal némán haldokol.*

Szalay Fruzina.

Török közmondások.

Amit szél ellen hánysz: mind visszahull reád.

*

Aki az egész világot szereti, senkit sem szeret.

Ismerkedések.

Irta: GÁRDONYI GÉZA.*

I.

Szent Mihály napján este a vásárról jöttem hazafelé. A kocsin magam ültem. Nagy Márton hajtotta a lovakat. Hogy az idő szeles volt, nem beszélgettünk. Csak ment a kocsi, ment, mindig a sötétség irányába ment. A szél is hátulról fujt. Hajtott, nyomott bennünket, mintha segíteni akarna, hogy mielőbb hazajussunk.

Az ilyen esti utazásokban van valami mesebeli érzés. Az ember nem tudja hol jár, csak azt látja, hogy előtte-utána fekete a világ. Fekete világban fekete fák állnak. Ugy állanak sorban, mint valami idomtalan óriások, s ahogy a szél lengeti őket, hajladoznak, bókólnak, csóválják a fejüket.

Egyszer csak egy nagy vörös szem jelenik meg a távolban, aztán kettő, azután három, és mindig több, és több. Ilyenkor faluban járunk. Itt-ott csaholás hallatszik, s egy kutya eléje kerül a lónak. Ott tánczol dühös ugatással egy darabig előtte, azután meg visszamarad, hogy megugassa a kocsi hátulsó kerekét. Néhány percz mulva megint a fekete csöndességben megyünk, csak a vörös tűz-szemek bámulnak még utánunk egy darabig.

Egy falu közepén kocsit értünk utól. Parasztkocsi volt mint a miénk. Hátul egy nagy, szögletes valamit vitt, de a sötétségben nem látszott, hogy vásárról jövő iparos-e, vagy csak egyszerű paraszt, aki butort visz haza a vásárról.

Hogy a falun át két árok között mentünk, nem kerülhettük el a kocsit, csak úgy lépésben követtük.

A falu végén a kocsisom átkiáltott:

— Kend az Kadari bácsi?

— Mink vagyunk, Marcsi — felelt egy öreg hang.

Az Imádságos Kadari volt, az öreg negyvennyolczas, akinek a piskii csatában golyót lőttek a térdébe.

Most már tudtuk, hogy a kocsin ott van a fia is, meg a menyé is. Borjut vittek a vásárra, ruhaszekrényt vettek az árán. (Eladó lány van a háznál.) Az öreg az uj nagyoltár-képet ment megnézni. Sokat beszéltek otthon arról. Mert az, lám, olyan Krisztus, hogy ránéz arra, aki hozzá imádkozik; akár jobbról álljon, akár balról — ránéz eleven szemmel. Azóta a faluból sokan odavoltak már gyónni. Az öreg is azért ment ma be. Meggyónt, megáldozott az eleven szemű Krisztus előtt.

— Hát — azt mondja a kocsisom — egy kis utat adjanak majd kendek a mester urnak.

— Mindjárt — feleli vissza az ifjabb Kadari — csak ezen a hidon átjussunk.

És hozzátette, megváltozott hangon:

— Jó estét kívánok.

A hid egy régi rozszant padlóhid a falu végén. Napal is vigyázva kell rajta áthajtani. A lovak ismerték-e a veszedelmes hidat, vagy hogy a saját lábuk dökkenésétől ijedtek meg, összebokrosodtak. Kadari közibök csapott. Akkor az egyik ló előre ugrott, a másik meg a levegőbe. Látjuk ám, hogy a nagy szekér oldalt dől. A következő pillanatban egy nagy recsegéssel és ropogással fordul le a kocsi az árokba.

Az ilyen fölfordulások igen mulatságosak az olvasmányokban, de annál aggasztóbbak a valóságban. Az aszszony sikított, az ember káromkodott, a lovak vergődtek, és a kocsi ropogott.

A kocsisom visszafelé huzta a gyeplőt, nehogy a mi lovaink is megijedjenek. Aztán mind a ketten leugrottunk,

* Mutató a szerzőnek *Az én falum* című kötetéből.

s én egyik gyufát a másik után gyújtottam, hogy lássunk valamit.

De a szél ezt lehetetlenné tette.

— Eredj be ide a szélső házba — mondom a kocsi-somnak — kérj lámpást.

Tartottam addig a Kadariék lovait, hogy ne ug-ráljanak.

Míg a kocsisom odajárt, mind a hárman előkerültek.

— A szekrény! — jajgatta az asszony. — Tizenegy forintot vettük. János, nem esett bajod? Édes apám, nem ütötte meg kend magát? Jaj szép gyönyörű szekrényem!

Kadari éktelen káromkodással rángatta a lovak zabláját.

— Ne káromkodj! — morgott az öreg.

De hogy az asszony annyira jajgatott, Kadari is egyre bőszültebb rándogatta a lovakat és szitkozódott.

— Ne káromkodj, azt a pogány teremtsit az apád nak! — ordítja az öreg — mert úgy váglak pofon... No nézd!

Aztán hozzám fordulva folytatta:

— Ha az Isten azt akarja, hogy feldüljön az ember, hát akkor feldül.

Ezt olyan meggyőződéssel mondta, mintha a világ urának ezen az egész mai napon nem volt volna más gondolata, mint az, hogy Kadariékat ezen a hidon fölfordítsa.

— Az a fő — felelem — hogy nem esett bajuk.

A szélső parasztházból elővillant már a lámpás és fényutczát lengetett a sötétségbe. Két férfi is jött a kocsi-sommal. Az egyiknek fekete süveg volt a fején, a másiknak kalap.

A lámpás aztán megvilágította a karfátlan hidat, a magasra nőtt vörös lósóskát és a sok maszlagot a hid körül, aztán a kocsit a hid mellett, amint féloldalt fekszik. Az árok szerencsére csak egy méter mély. A szekrénynek nem esett baja, mindössze az ajtaja nyílt ki, hanem a rud az eltört, meg az egyik kerék is.

A süveges ember ekkor ránk világított. Kadari sáros volt, az öregnek a subája alul véres is. Az asszony, az a Szűz Mária kötényébe esett: nem volt se sáros, se véres, de azért legjobban jajgatott.

A süveges ember engem is megvilágított. Akkor lát-tam, hogy egy harcsafejú, körülbelül ötven éves barna ember; a kalapban levő vállas, erős legény meg bizonyo-san a fia. Apró szemű, komoly ember mind a kettő.

— Hát — azt mondja a süveges, a fejét fölemelve — jöjjenek be hozzám. Az öreg véres, a kocsi összetört; jöjjenek hozzánk, háljanak meg itt.

— Azt a Ponczuissát — mondja Kadari, a fejét vakarva. — Nem lehetne hozzákötni ezt a kocsit a mes-ter uréhoz?

— Én szívesen beleegyezem — mondom — de hát az öreget meg kell néznünk, hogy mi baja esett.

Az öreg fel-alá mozgatta kezét, lábát: a sánta lábát is fölemelte.

— Semmise, — azt mondja.

— De a kerék is rossz — szólt, a fejét rázva a süveges ember — szétdőlne a kocsi, mikorra hazaérnének.

Kiemelték először a szekrényt, aztán a kocsit. Magam is megindultam velök az idegen paraszthoz. Megnézem, mitől vérzik az öreg.

Az út rögös volt a házig, vigyázva és szótlanul lép-keztünk, csak a rud zörgött, amint a két ló maga között a földön húzta.

Az öreg Kadari valami rögre lépett, mert egyet tán-torodott, de aztán megint csak sántikált köztünk tovább a ház felé.

Egyszer aztán megáll és maga elé bámul.

— Irgalom istene! — mondja félhangosan.

Megint elindul, tesz egynéhány lépést, megint megáll.

— Irgalom istene! — mondja megint remegő hangon.

— Mi az, Kadari bácsi?

— A lábam hajlik.

— A sánta lába?

— Az.

De azért sántikálva ment.

Odabent beköti a legény a két lovat az istállóba. A szekrényt, kocsit a szin alá tolják. Aztán a szobába gyűlünk össze, amely sült alma gőzétől illatos. Az öreg Kadarit székre ültetjük. A fia lehuzza az öregnek a csizmáját.

Hát a térde zuzódott meg az öregnek.

— Van itt orvos ebben a faluban? — kérdem az idegenektől.

— Orvos nincsen — feleli a süveges ember — ha-nem a csordásunk, az ért mindenhez.

— Az nem kell — felelem röviden.

A harcsafejú család bámulva néz rám. A tekintetük azt mondja: Látszik, hogy nem idevaló.

— Tiszta vizet adjanak, meg valami tiszta rongyot.

— Van langyos víz is — szól a ház asszonya, egy sovány, őszhaju, köhögős asszony.

Az ajtóban visszafordul és így szól:

— A papunk is gyógyít.

— Nohát akkor a papért kell elküldeni.

Míg a legény a paphoz jár, a gazda megkínál ben-nünket üléssel s elkérdezi, hogy hová valók vagyunk.

Elmondjuk.

— Hát mink kinél vagyunk? — kérdezem viszont.

— Soós Estván a nevem — feleli a pipáját elővéve.

És ahogy leül ő is az asztalhoz, büszkén teszi hozzá:

— Esküdt vagyok.

— Én is — mondja Kadari, hasonlóképpen elővéve a pipáját.

Mind a ketten rágyujtanak és e közben barátság-o-san nézik egymást.

— Nem vagyunk-e itt alkalmatlanok? — kérdi félén-ken Kadariné.

— Nem — feleli Soós Estván. — Az első házban két ágy van, meg divány is

Egyet szí a pipáján és folytatja:

— Majd ha az öreget megmostuk, átmegyünk.

— Ez az egy fia van? — kérdi az asszony.

— Ez az egy — feleli az ember.

— Szép derék legény.

Kadari is erősíti a felesége szavát:

— Szép, erős legény.

Soós Estvánnak kifényesedik a szeme. A pipáját még jobban megszíva, mondja rá:

— Hálstennek.

S elmosolyodva teszi hozzá:

— Annyi ennek egy mázsza buza, mint másnak egy font.

A pap megérkezik. Mogorva, sápadt, fiatal ember. Megnézi a sebet és vizet csordít rá:

— Ne féljen öreg — mondja jólelkűen — nem hal meg belé.

A szobában csöndesség támad. Nem hallatszik egyéb, csak a víz csorgása.

Soós Estván már visszaült a helyére és Kadarihoz beszélve, halkan így szól neki:

— A minap egy kétmázsás zsákot emelt a vállára.

Kadariné a gyertyát tartja a papnak.

A pap egy zsámolyon ül s amint a vizet csorgatja, közben-közben figyelmesen nézi a sebet.

— Közelebb a gyertyát! — mondja egyszer.

S magában mormogja tovább:

— Mi a csuda ez itt?

Egy gomb forma valamit emelt ki a sebből.

— Az — mondja örömmel az öreg — az a golyó, amit belém lőttek.

És diadalmasan körülpillantva, mondja:

— Az eleven szömu Krisztus fordított föl minket!

II.

Egy adventvasárnapi litánia után az öreg Kadari mozog utánam a földig érő subában a templomból. Még mindig sántít az öreg. Tudna járni sántítás nélkül is, ha akarna, de már úgy megszokta, hogy jobban esik neki a járás, ha biczegő.

— No mi ujság bátyám?

— Ma egy hete itt jártak Soósék. A feleségével volt itt az Estván. Mert tetszik tudni, hogy akkor összebarátkoztunk, megigérték, hogy eljönnek ujborra. Hát eljöttek. Megnézték a szőlőt is. Aztán hogy még jobban összebarátkoztunk, hát az unokámat is igen megszerették. Aztán szót ejtett az asszony, hogy ilyen feleség kellene az ő fiának. Mink meg azt feleltük rá, hogy bár ennek meg olyan embert adna az Isten.

— Bizony összeillenének.

— Hát ma eljött a legény az apjával. Aztán ha megtetszenek egymásnak, talán megtartjuk a kézfogót is egyuttal.

— Ilyen hamarosan?

— Hát tetszik tudni, messze lakik a legény. Aztán ha háromszor megnézik egymást, akkor se látnak többet egymáson, mintha egyszer nézik.

Faluhelyen nem ritka dolog az ilyen hamar-eljegyzés. A szerelem előbb levelezik, aztán virágozik. A fő az, hogy Soós Pesta egyetlen fiu, a Kadari Juliska meg egyetlen leány. Itt is husz hold föld, amott is annyi. Negyven hold lesz abból, mikor a szülők meghalnak.

Kadariék arra kértek, hogy menjek át hozzájuk vacsorára.

Hát átmentem.

A leány ugyis tanítványom volt. Tavaly még bejárt a vasárnapi iskolába. Ő tudott legjobban számolni. Az írása is takaros. A nagybetűket szereti kiczifrázni. Az apja egyszer azt mondta:

— Ha nadrágja volna, beállhatna jegyzőnek!

Szeles, fagyos téli est. Az udvaron egy idegen kocsi. A konyhából tüzfény áramlik ki. A konyha előtt hegyezett füllel, ragyogó szemmel ül a kutya.

Juliska szépen kinyitja előttem az ajtót. Ezt már tőlem tanulta. Ha nem járt volna iskolába, velem kerestetné meg az ajtón a madzagot.

— De piros vagy, de csinos vagy!

— A tüztől, mester ur.

— No persze hogy a tüztől!

Nagy ünnep van itt. Fehér abrosz és petróleumlámpás az asztalon. Kékbe öltözött emberek. Bor előttük meg szivar. Persze csak a legény szivarozik, a többi jobbnak tartja a kurtaszárut.

A füstöt kieresztik a kedvemért, akkor aztán magam is rágyujtok a velem hozott hosszuszárura, és beszédbe kezdünk.

Persze csak aféle paraszti beszélgetés a miénk. Az időjárás, a termés, az utcsinálás, az adó, a hidak, a Soósék új papja, a mi kövér papunk, a képviselőválasztás, és másféle.

A legény nem vesz részt a beszélgetésben. A falnál ül. Más alkalommal az asztal külső felén volna a helye, de most mindenki tudja, hogy neki látni kell. Az asztaltól az ajtóig, fontosabb terület ez most, mint a világhatalmak közt Bosnia. Ezen a területen dől el ma két élet-jövendő.

Hát csak szívja a szivart a legény, szívja szivogatja bambá szopó szájjal, és apró barna szemei mindannyiszor

a leányra fordulnak, ahányszor az megjelenik és végig-illet a szobán.

Ez a himbáló könnyü járás, a cseresnyeszintü szoknyának ez a kaczer lengetése, ezt csinálja utána a paraszt-leánynak akármelyik grófkisasszony!

Nem tanítja pedig a népet az eféle semmi. Azaz dehogynem: az iratlan nemzeti filozófia, amely jobban igazgatja a parasztot, mint minden iskola és minden katekizmus.

A leánynézőnek ez a filozófia ezt zengeti a fülébe:

Üstért, aranyért, cifra ruháért,
Leányt el ne végy koszorujáért,
Inkább szeressed jámborságáért,
Előtted való szép járásáért.

Mert, hej, a leány járásából, orczájának szelid pirulásából, szemének szemérmes lesütéséből sok mindent lehet itélni.

Ahogy a tálat hozza, ahogyan leteszi, ahogyan kínálja, a feje tartása, keze mozgása, meleg nyájassága, mindez számba vétetődik.

De a leány is tudja ám, hogy nevezetes órák ezek az ő életében. Egész este fülig piroosan jár-kelel közöttünk. Lesütött szemmel hozza mindig a tálat, Isten csudája, hogy mégis odatalál az asztalhoz.

Festői értelemben sohase volt szép ez a leány. Egy kicsit gömbölyűbb a képe, mint kellene, s az ajkai duzzadtabbak, mint a paraszt nőknél szokott lenni. De ma mégis szép.

Mámoros szemei, boldog zavartsága, szapora járása, könnyü fordulása, gondos sürgése-forgása teszi széppé. És hát elvégre is az ilyen kerek arcz tetszik legjobban a parasztnak.

De el is van ám bájolva a legény. Serkedező bajuszát megsodorintva oldalaz a leányra, s ahányszor az azt mondja: — Tessék venni — bizonyára kanalazna rá még a fűrészporból is.

Pestához is intéztem aztán egynehány szót. (Már csak Pestának mondom én is, az apját meg Estvánnak, mert ők is így nevezik egymást. Az István meg a Pista, olyan nekik, mint az urí ruha: ismerik, de nem öltik magukra.)

— Hát — mondom — Pesta, van-e sok gyümölcsfátok?

— Nekünk van — mondja a legény büszkén — de a faluban csak most kezdi a többi.

Azután meg azt kérdezem tőle:

— Voltál-e katona?

— Nem — mondja a legény.

Az apja hozzáteszi:

— Egyetlen fiu, hát kimentődött.

Kadari azt mondja rá:

— Hálistennek.

Mindez csak olyan fölületes beszédnek látszik, mint mikor a szél borzolja a vizet, alapjában pedig minden kérdés egy-egy ajtócska-nyitó, és minden felelet egy kép a jövőből.

Mert ezek a szegény együgyü emberek ép olyan remegő szívvel állanak a jövő fátyola előtt, mint az okos gazdagok. A maga gyermeke szegénynek gazdagnak egyaránt szive bálványá. Életének minden gondolata lassankint reá fűződik, s mikor párt választ a gyermekének, a remény gyöngyei az öröm és aggodalom hullámai között forognak a lelkében.

Csakhogy itt nincsenek báli, fürdői és teáesteli előzmények; nincsenek villamos lámpák, bársonyszékek s a pompának más uri ragyogásai és kényelmei. Itt csak földes szoba van, egyszerű asztal, búbos a sarokban, egypár gyarló kép a falon, s meleg békesség.

Dehát ők nem is kívánnak pompát. Az asszony a legszebb butor — ezt tartják. Oh, mi nehéz munkásság

vár rájuk! Ahogy elnézem ezt a gyöngye teremtést, aki még tegnap gyermek volt, a szép Szabó Magda sorsa lebeg előttem, aki ma tizenhat éves és anya. Talán egy év múlva már ez is gyermeket tart a kebelén, és ezen a tiszta homlokon megjelenik a gondok első redője.

Aztán elnézem ezt a husz éves erős vállas fiút, aki a leányba szemmel láthatólag belé gyönyörködve most csak abban a rózsafüldőben ül, hogy ő élettársat kap, s néhány hét múlva *hallja kend Estván* lesz, mint az apja. No szép sor az embersor, de nagy munka az ára! A kenyér nem fán terem nálunk, mint boldog Afrikában. Nálunk a kenyeret a földből kell kiszántani, kiboronálni, kikaszálni, kicsépelni, verejtékezni minden karaj kenyérért, s annak is felét eltörni, odaadni adóba. Hát aztán mikor időhaladtával hét, nyolcz szájacská is kér a kenyérből, akkor kell ám együtt kelni az ég madaraival s együtt feküdni az egész nap gondjaival.

De csak jó legyen az asszony, munkás, tiszta és kedves. A dologhoz úgy hozzá van keményedve a mi népünk tenyere, hogy el se tudja képzelni másképp a világot.

De ma csak pipázgatunk, beszélgetünk az asztalnál. A házasság szó nem hangzik még fel a sok beszéd között. Mintha nem is azért jöttek volna. S ha netán úgyis mennek el, akkor sem szól erről senki. Nem tet-szenek egymásnak, azzal levan. Azért ha Kadariék vásárra mennek, mindig benéznek ezután Soósékhoz, és Soósék is Kadariékhoz. Lesznek komák, rendes jóbarátok, aztán majd a harmadik-negyedik nemzedék egy-egy szál virága összehajol köztük.

Hogy a vacsora véget ért, Soós Estván kérdést vet, hogy hát a ház szép rózsaszála mért nem ül az asztalhoz?

— A konyhán van az ő helye ilyenkor — mondja az anya.

De azért kimegy érte, és betuszkolja a szobába.

Csudálatos valami, hogy a konyhán ünneplős ruhában szoktak dolgozni a lányok! Ilyen tejfehér ingvállban, kék selyemkendőben, fehér üveglárisban, s a hajuk pántlikába van befonva.

Nagy irulás-pirulással leül a legénnyel szemben, de eltakarja az arcát.

A következő perczen megint csak felugrik és kiszalad. Nem lehet azt behozni megint egykönnyen.

Node most Soós Estvánék is kimennek, hogy megnézzék a lovakat.

Egy pillanatnyi csend támad a szobában.

Kadari hozzám fordul.

— Hát — mondom óvatosan — én elég jámbornak látom a legényt. Ugy nézem jóvérű is, és ahogy otthon láttam őket: békességes család.

— Jó emberek — mondja az öreg Kadari.

— A földjüket megnéztük, mikor az apám ott feküdt nálok — mondja az apa. — Jó föld, jó vérmes földek vannak arra. Ha mienk olyan volna, kétszer annyit érne.

— Csak olyan messze ne volna — sóhajtja az asszony.

És egy könyecseppet törül le a szeméről.

A két Soós visszatér. Előbb az apa koczog be, kis vártatva a fiu.

Az apa pipát töm s eközben mindnyájunk arcára rápillant egyenkint.

No az arcok nyájasan sugárzanak.

Megköszörüli erre a torkát Soós Estván, és a füstölögő pipát az ujjá között tartva, megszólal imígyen:

— Immáron elballag az idő. Mink is messze lakunk.

— Nono — mondja a gazda.

— Még nem füttyült a gőzös — teszi hozzá jókedvűen az öreg.

— Hát — mondja Soós Estván, igen komolyan — hogy mink összeismerkedtünk evvel a tisztcsaláddal, elhoztam ide a fiamat is.

— Jól tette — mondják egyértelműen a Kadariak.

— Hát most azt kérdezem, hogy van-e valami kifogásuk a fiam ellen?

És koczintanak vele.

Soós Estván nem koczint. Mig a fiával isznak, kettőt-hármat szippant a pipáján.

— Hát annak erányában jöttünk volna — folytatja lágyabb hangon Soós Estván — hogy minekutána az első ember is úgy volt a paradicsony kertbe . . .

Itt a szokásos paradicsomi hasonlat mély figyelemmel hallgatódik. Még a lámpa lángja is magasabbra áll, mintha fülelne s egyet ugrik a láng, mikor Soós Estván a paradicsomból rátalál a Kadariék hajlékára, s ebben arra a tisztcs leányzóra, aki a szent keresztségben Juliánna nevet kapott.

A két látogatásban a szülők úgyis megismerték már egymást, s most a fiataloknak kell nyilatkozniok. Hogy a két fiatal is tetszik egymásnak, ezt már tudja mindenki a házban. Ahogy a leány megtessekelte minden ételnél, a legény meg hogy sohasem utasította vissza, hanem szinte aggasztóan sokat evett, ebből mindent meg lehet érteni. Kimegyek hát a leányért és előhívom a belső házból, ahol a ládán ülve isten tudja micsoda érzések és gondolatok között várakozott.

— Légy bátor — mondom neki a tanító iskolai hangján — nehogy azt gondolják, hogy nem vagy életrevaló. Több eszed van teneked, mint Soósék egész falujoknak, hát légy bátor, lelkem.

Azzal bevezetem.

— No Juliska — mondom itt neki ünnepi hangon, — hát itt e becsületes ifju személyében kérőd érkezett.

Juliska lesüti a szemét és azt hiszem szeretne elsülyedni. (Mikorra beértünk, elfelejtette ezt a bátorságot?) De én ám erősen átfogva tartom a balkarját, hogy se el ne sülyedhessen, se az anyja keblére ne bujdoshasson.

— Hát tudom — így beszélek tovább — hogy most sokkal zavartabb vagy, hogysem ura lehetnél a szónak, de azt is gondold meg, hogy a ti kedves vendégeitek messze laknak és nem várhatnak a te szavadra, hát ha megtalálta a szívedet ez a legény, akkor annak jeléül, hogy elfogadod a választását, nyujtsd neki a kezedet.

Juliska egy leirhatatlan bájos mozdulattal odanyujtotta a legénynek a jobbkezét.

*

Esti kilencz óra volt már és hát az örömszülőknek sok mindent meg kellett beszélniök.

A kölcsönös kézszerítások és áldásszavak között a legény gyűrűt adott a leánynak, a leány meg egy piros selyemkendőt a legénynek.

Azután bevezettük őket a belső szobába, hogy mig a szülők beszélgetnek, ők ismerkedjenek.

— Ugyan Juli — mondom másnap a leánynak — te olyan okos és csertes leány voltál mindig, mondd el nekem, hogy mit beszélgettetek, hogyan ismerkedtetek?

A leány aztán nagypirosan, de mosolyogva elmondta, hogy amint magukra hagytuk őket, a legény föl nem merte emelni a csizmájáról a szemét. Nem szóltak egymáshoz egy szót se.

Krónika II.

Pesti dolgok 4.

— jun. 15.

Tavaszi illata tölti be a várost, ami annál jobban esik, mert jog szerint most már tele kéne lennie nyári fülledtséggel. Nem tudom, kit áldjak érte: az időjárást, mely körülbelül tíz esztendő óta fejetetejére állít mindent, mit gyerekkorunkban az évszakokról tanultunk, vagy tán Budapest székvárosának főkertészét, hogy olyan különös, későn virágzó szép fákkal ülteti tele a város utcáit. Ehhez azonban egy csöpp botanika kéne, amim nekem nincsen, de ami esztetika belőlem ki nem hervadt, háladatosán fordul a főkertész felé, kit, az újságokból tudom, Hilsemann Krisztiánnak hírnak, s ki abban a szűk hatáskörben, melyet a város ad neki, hűséggel és lélekkel felel meg a tisztjének. Az Erzsébet-tér s a városligeti rondó gazdag, ötletes és változatos szönyegkertészete mutatja, hogy a gondozója érti és szereti a mesterségét, s talán szereti azt a szegény közönséget is, mely az ő jóvoltából kapja egy eltévedt sugarát annak a Napnak, mit az iskolás könyvek természetnek szoktak nevezni. Ahogy most a nagyvárosok utjait keresztül-kasul turják és furják, fák nem igen gyökeredzhetnek meg bennük, s a leglelkiismeretesebb buzgalom sem tud minden budapesti utból egy-egy *Unter den Lindent* nevelni. De megtesz mindent, amit tehet, s ilyenkor nyár elején a budapesti fák balsamos illata a gazdagság brutalitásával veri le a csatornabűzt, kátrányfüstöt, széngőzt, s mi mást, amitől a szegény városi ember krónikus szénokszid mérgezésben tengeti poros napjait s fülledt éjczakáit.

Csak ezeken a tereken és utakon ne futballoznának a gyerekek. Nincs tér, kert vagy ut Budapesten, mely csak némiképp is ment a kocsijárástól, hogy az utcái ifjuság el ne állná, s éktelen ordítózás és verkedés közben ne alapítaná meg ott helyben a budapesti Oxfordot vagy Etont, melynek láttára az öreg Gladstone épügy vissza kívánckozna sirjába, mint ahogy az orosz nagyon megsértődne, ha a zöldséges kofa macskája tartaná vele a rokonságot. Hogy a városi tanács nem tiltotta meg a futball-játékot, természetesen jól tette, aminthogy érthetően filistérium volt egyáltalában szót emelni ez ellen a vidám és ügyes játék ellen, melyet aki lusta, ne játsszon, de a kamasz gyerek fölös ereje, brutalitása és gyerekesége számára a képzelhető legjobb levezető csatorna. Hogy a gyerekek annyira fölkapták, a többi sportok rovására, annak egyfelől ez az oka, másfelől az, hogy e játék körülbelül az egyetlen angol sport, a mi olcsó. Nem minden gyereknek telik biciklire, rakettre vagy pláne csolnakra, s az uszást is költségessé teszi nálunk a közlekedés drágasága, a borsos tarifa s az a mohamedán rendszer, hogy a fürdőszolgát is a közönségnek kell fizetnie, borralaló alakjában. Kaucsuklapda, bőrtok, egy pár lécz, koronás trikó ing és lábszárvédő: ez a futball minden költsége, mi a szegény pesti gyereknek, kinek az apja nem keres, mint az angol, *négyszer annyit*, hogy a fiára is négyszer annyit költhessen, áldás és jótétemény. A fut-

ball ellen tehát szó ne essen, de igenis az ellen, hogy, ami nem a tanács, hanem a sarki rendőr hatáskörébe vág, az utcái vásottság az utakat s a sétatereket tegye vele bizonytalanná, s a süldő Luccheniak ösztönszerű kárörömmel rugják a jól öltözött bourgeois szemébe és orrába gyűlöletüket s irigységüket. Olaszországot s a keletet kivéve, sehol az utcákat úgy el nem lepik a fiók-proletárok, mint minálunk, végtelen nyomoruságukkal s feneketlen romlottságukkal jobban agitálva minden Marxnál és Lassallenál. S én csakis az ellen szólok, a közlekedés rendjének okán, hogy a gyereksereg az utcán labdázhasson. De hogy eltelik a utakat? Istenem, alkalmasint jobb szeretnének Scheveningenben játszani a diguen, de hová és hol van lennie Pesten a szegény ember gyerekének másutt mint az utcán?

Hiszen mi magunk is, nép zsirján hizó bourgeois, hol lehetünk máshol, mint az utcán? Hidpénz, kocsipénz és, ami a legdrágább, teméntelen időpocsékolás tiltja, hogy a budai oldal páratlan természeti áldásait kihasználhassuk. Már mint *mi*, közönség, mert egyébként ahová a hintós urak lovai léptek, ott fű nem nő többé, s a Zugligetben s a Svábhegyen akinek villája nincsen, vagy kocsmába ülni nem akar, órákhosszat barangolhat a poros utakon, árnyék, fa és ülőpad nélkül, annyira lefoglaltak, beépítettek, elkerítettek és kihasználtak minden talpalatnyi földet odakinn. Ha a kapzsiságnak, a gögnek, a bugris-lelketlenségnek nemzeti parkot akarnak építeni: ne fáradjanak vele, már megvan, ott van a budai vidék, melyet vagy hozzáférhetetlen hagyott, vagy, ahol hozzáfért, szatócs szűkkeblűséggel porciózott ki a budapesti *wirtschaft*, mely pénzt, hivalt, lyánytestet, férfimunkát, földet, vizet és levegőt a bugrisság fidei kommisszumául foglalt le az ország fővárosában. Ez az alap-oka minálunk mindennek; ez, többek közt, azoknak a közlekedési nyavalyáknak is, melyeknek egy szörnyű tályogos kifakadása rémitett meg bennünket most két hete, s melyek a budapesti közönség számára jórészt értéktelenné teszik azt a valóságot, hogy közlekedés dolgában Budapest a kontinensnek első városa. Kell is annak lennie, mert járni sehol sem oly lusták az emberek, mint Budapesten, ahol még nagyon megérik a közönség, hogy jórészt vidékről szakadt föl, vagyis olyan helyekről, ahol kicsinyek a távolságok s nem kell sokat és sok ideig gyalogolni. Ennek a közönségnek vagy jó, ha a városnak alig van helye, ahonnan öt nagy tíz percnyi gyalogolással el ne érné a villamos vasutat, melyre léptenyomon fölkaphat, s e könnyűség kedvéért túri mindazokat a visszaéléseket vagy legalább is visszásságokat, melyekért más városnak a közönsége rég föltépné a sineket és lerontaná a városházát.

Mindezekről azonban éppen elég szó esett most két hétig s én nem áztatom magam azzal, hogy éppen az én szavam adja meg e szóáradatnak azt, ami nélkül pusztá fecsegés: a parancsoló és kényszerítő erőt. De rámutatnék arra, hogy, mint mindenben, közlekedés dolgában is mily fejetlenek és rendszertelenek vagyunk. A közlekedésnek, ugyebár, főképp két dolgot kéne szolgáltatnia. Az egyik: hogy legyőzze az akadályokat, melyek távolság, hozzáférhetetlenség vagy mi egyéb formájában a város egyes

részeit egymástól elválasztják. A másik: hogy a természet ajándékait a közönség számára mentül jobban kiaknázza. Nos, nagyobb akadályt és nagyobb ajándékot város és közönség számára képzelni sem lehet, mint az a fejedelmi folyó, mely egy tengerszoros szélességében hömpölyög át a város derekán. A szélessége tiltja, hogy valaha a maiaknál s az épülőknél sokkal több hid tegye járhatóvá, a budai part hegyei pedig e hidakat is, például az Eskütérít, ütik és bénítják. A Lágymányostól Ujpestig, a Vágóhidtól Ó-Budáig keresztbe, hosszába, szélében szükségből is, de gyönyörűségéből is, hogy a Duna szépségét és levegőjét kiélvezhessük; pezsegni kéne a közlekedésnek, főképp a hajóközlekedésnek, mely minálunk február végétől november derekáig állandóan lehetséges. Szükség van e hajóközlekedésre, mert a villamos közlekedés éppen a két Duna-sor iránt mostoha. Még ha meg is lesz az eskütér—akadémiai vonal: a Margit-hid s a Lánchid közt a pesti oldalon, a Ferencz-József-hid s a Lánchid közt a budain semmi egyenes összeköttetés nincsen. Mondom: a hajóknak hemzsegniök kéne a Dunán, nemcsak hogy a két partját, de egy ugyanazon partnak az egyes részeit közelebb hozzák egymáshoz — s föltétlen biztos vagyok benne, hogy a jó, sűrű és gyors közlekedés épügy megteremtené magának a szükséges forgalmat, mint ahogy megteremtette a nagy-köruti vonal, mely eredetiben lakatlan pusztaságon épült. Minden nagy városnak, mely ily remek víziut mellett épült, fővárosa és ereje az állandó hajóközlekedés. A velencei vaporetto, a stockholmi kis gőzös, mely a part minden pontjáról két vagy öt percenkint szalad ide-oda, ugyancsak minden pontjára: ez lehetne mintája a mi dunai közlekedésünknek. Elvégre kell-e szebb Canale Grande, mint a mi Dunánk? S van-e kevesebb hid akár Velenczében, akár Stockholmban, mint minálunk? S csodálatos: mind a Propeller, mind a Duna-gőzhajózási Társaság szinte mesterségesen szoktatja le a közönséget, hogy szolgálataival éljen. A propeller se nem elég sűrű, se nem elég gyakori; megfelelő két szemköztes állomása közt mindig csak egy hajócska járkal ide-oda, ha tehát a pesti ember lekéselt róla, várnia kell, míg a hajócska Budára ér, ott megrakodik, visszajő Pestre s itt kirakodik. A hajós-társaság hajói pedig gyönyörűek ugyan, de inkább volnának kevésbé gyönyörűek és kevésbé nagyok, ellenben járkalnának ne — horribile dictu — félóránként, hanem legalább is ötpercenként, állandó körben, mint a *Ringbahn*ok. Nem nevetés, hogy Ujpestre óránként egyszer jár a hajó? Holott ha többször járna, rákényszerítené a villamos-vasutat, hogy az ujpesti kikötőt összekösse az ujpesti és palotai villamossal, mint ahogy általában vasutnak, villamosnak és hajónak korrespondáló összeköttetésben kéne egymással állani. Vagy nem nevetés, hogy a Lipótvároستól Ujpestig a pesti oldalon nem jár hajó? Nem nevetés, hogy a Lipótvárosból a Tabánba átjutni még mindig gyalog a legrövidebb ut, mert vagy a villamosok és omnibuszok kerülőjével, vagy a hajóra való várakozással, vagy a megfelelő propeller fölkeresésével háromnegyed órába telik? Pedig ott a Rudas-fürdő s a Rácz-fürdő, ott vannak általában a kitünő budai fürdők, melyek más nagyvárosnak

öröme és büszkesége volnának, nálunk azonban nem *fair* hasznukat venni, s Európának egyik legraffináltabb kényelmességét átengedjük a kofáknak, a kocsisoknak s a hajnali tivornyázóknak. Nagy közlekedés kéne ide, mely a budapesti határnak északi s déli végét sűrű zengugban füzze össze, még pedig úgy, hogy minden állomásról északra s délre el lehessen jutni mindenhová, vagyis, amint mondtam, a hajók a körvasutak módjára állandóan körbe járjanak. S amilyen kocsmázó és kávéházas a mi közönségünk, s amily gyönyörűség annak, aki ráér, vagy egy órácskát tölteni a vizen: nem lehetne-e nyarankint, főképp alkonyatkor kocsmás és kiránduló hajókat járatni a Dunán, Promontortól akár Visegrádig? Mindez így, mikor magjában sincs meg, fantasztikusnak tetszik s olyasminek, ami ki nem fizetődne. De biztos vagyok, hogy ki fizetődne, ha csak egy-két nyári hónapra át állnák; a budapesti hajózás páratlan alkalma megteremtené magának a szükséges közönséget, s mint ahogy a margit-szigeti hajó nem tud akkora lenni, hogy súlyedésig meg ne teljen: ezek az én álmomban élő könnyű kis budapesti gőzbárkák! tavasz elejétől tél elejéig kedveltségre s jövedelmezőségre a közönségnek éppúgy, mint a részvényeseknek a Duna királynőjévé varázsolnák azt az elátkozott szép királykisasszonyt, kinek neve Budapest.

Cicerone.

Márta és Mária.

*Meglátogatni Mártát s Máriát,
Fölkeresé az Ur Betániát.
S folyt ajkáról a bűvös áradat,
Mely a léleknek égi üdvöt ad,
E hang csengése zsolozsmás ima . . .
Szóltan borult le térdre Mária!
S fölemelé nagy, álmodó szemét;
Miként bágyadtan csillámló palak,
Mely lombszegély közt, árnyékban fakad:
Rengő pillája mint titkos, sötét
Erdőnek berke árnyékolta be
E két szemét, mely könnyel volt tele.
S hallgatta némán: ékes hallgatás,
Csak e hang élt számára, semmi más!*

*Mig Mária az Ur lábához ült,
Márta szavára dus asztal terült:
Palyolat-kendőt hoz, szép himesét,
Tejet, mézet, s lágy, omlós kenyeret:
Szeme sugárzik, jön-megy boldogan,
Mint kinek drága, nagy vendége van.
S megcsendül édes, egyszerű szava:
»Lásd, ó Uram, mily gyermek Mária,
Csak ajkadon csüng, s minden mást feled:
Hogy jóllattással tartozunk neked;
Ó Uram kérlek — egyél valamit,
Hisz ellikkadtál, pihenj meg kicsit!»*

*Mária suttog: »Ó beszélj tovább,
Hallgatnám mindig lángajkad szavát — —«
S lehajtja mélyen illatos fejét,
A bűn salakját elsöprő szegélyt
Csókolni hosszan Jézus köntölsén — —
S egy könnycepp gördül végig kis kezén . . .
Meggzóltalt halkán az Isten fia:
»Nekem kedvesebb Mária.«*

M. Kornis Aranka.

Budapest.

(Regény.)

Irta: KÓBOR TAMÁS.

(Folytatás.)

24

— Milyen világban éltem akkor? — kiált föl Olga.

— Olyan világban — szólt szeliden az öreg — melyet senkisémet hagy el boldogan, aki megismerte. Te, édes kis anyám, a legtovább kerülhetted ki a megismerését, ne zúgolódjál, hogy későbbben ért el az a sors, melyet mások abban a pillanatban ismernek meg, melyben azt hiszik, hogy övék a menyország.

Olga csak rázta szegény fejét. Ez a bölcsesség nem fért beléje. Majd hirtelen megfogta édes apja kezét, ellökte magától és hátrahanyatlott.

— Aludni akarok — szólt fás hangon és behunyta a szemét. Nyomban aludt is.

Kömley báró ott ült az ágyánál és nem mert megmozdulni. Vagy egy óra múlva a beteg fölriadt és minden átmenet nélkül kérdezte:

— Mondd csak, mielőtt mamát ismerted, voltál-e már szerelmes?

A báró elpirult.

— Kis anyám — szólt zavartan — különös dolgokat kérdezel.

A beteg szeme lázban csillogott.

— Minden különös — szólt — és azt akarják, hogy mindent természetesnek találjak. Felelj! — kiáltott durczás akaratossággal — akarom, hogy felelj. Meg akarom tudni, hogy az én uram mennyiben hasonlít másokhoz.

Az öreg ur most már értette leányát és elhatározta magát. Ha így áll a dolog, majd mond olyanokat, hogy hozzá képest Demédy arkangyal lesz.

— Felelek, kis anyám, de aztán ne nagyon vesd meg a te szegény apádat. Ami gyarlóságot felőle megtudsz, az általános emberi gyarlóság. Hát tudd meg, édes kis anyám, hogy más a szerelem és más a szeretkezés. Anyád előtt jó szívvel mondhatom, hogy előtte soha senkit nem szerettem s ha Demédy ugyanazt mondta neked, el is hiheted. Az ember csak egyszer szeret igazán, de sokszor vétkezik. Ez — hogy is mondjam? — hozzátartozik a férfi természetrajzához. Látod, kis anyám, az én szülőim igen jóra való, szigorú erkölcsű emberek voltak, csupa erényt és tisztességet tapasztaltam a házuknál. Mégis mi történt? Alighogy tizenhét éves voltam, az orvosunk magával vitt s azt mondta, hogy az ő tanácsára s a szüleim beleegyezésével szeretőt szerez a számomra. Bocssás meg, kedves gyermekem, hogy ilyen dolgokat beszél neked a te szegény öreg apád, nem is igen megy ajkamról a szó, mert lásd, a trágárság most is pirulásra kész, de meg kell tudnod, hogy hogyan ítélj meg az uradat. Nem lettem rosszabb ember, az egészség kérdése ez, mint a fürdő, mint a táplálkozás, mint a mozgás, a torna, vagy mi egyéb. Se a szívnek, se az erkölcsnek nincs hozzá köze, legfőleg az ifjonti könnyelműségnek és életkedvnek. Értesz engem, kis anyám?

Olga tágra meresztett szemmel hallgatta az apját, a kérdésére pedig különös jelentősen igent bólintott. Aztán beletemette arcát a párnájába és hang nélkül zokogott. A könye se folyt, csak a testét rázta a roham. A báró szeliden simogatta a haját, vigasztaló szót nem mert ejteni. Végül elcsöndesedett, úgy látszott, ismét alszik.

Igy telt el a délután. Elaludt, majd ismét hirtelen fölriadt és mindennemű kérdésekkel állt elő. A báró is

észrevette, hogy még álmában, vagy ájulásában is egyre az ő nagy kérdésén töprengett, csudálatos, kifürkészhetetlen rendszerességgel vetvén föl sorjában a kérdéseket s amit megtudott, azt magában összeillesztgette.

— Mit csinál most Miklós? — kérdezte.

— Egész éjjel itt virrasztott az ágyadnál. Ki se mozdult még a házból. A szobájában van és föl-alá jár, hallgatódzik minden neszre és egyre kesereg utánad. Kis anyám, ha látnád, megesnék rajta a szived és nem gondolnád többé, hogy nem szeret.

Majd újabb kérdés:

— Mondd csak, a házasság embernek is az egészsége parancsolja, hogy szeretőt tartson?

Az öreg ur előre remegett már minden ilyen kérdéstől. Szegény feje alig tudott valamit a léhaságok világából, de érezte, hogy mennél általánosabbá, mennél kötelezőbbé teszi őket a férfi számára, annál jobban menti azt az egyet, akire a leánya gondol. Most is ebből a szempontból felelt:

— Mi türes-tagadás, kis anyám, ez is megesik.

— Mikor?

— Hát . . . tudod, erről bajos beszélni, például amikor a feleség beteg, vagy gyöngye, bizony akkor megesik, hogy . . .

Tovább nem mondta. Olga fehér lett, mint a kréta és rémülten nézett az apjára. Majd valami örületes dühvel fakadt ki:

— Hát mért nem tanítjátok meg erre a leányotokat? Miért kellett bután és tudatlanul belemenni egy életbe, mely tele van förtelemmel, utálattal és veszedelemmel? Miért nem mondjátok meg, hogy a házasság baromi állapot és miért adtok férjhez egy leányt, aki gyöngye és beteg?

— Kis anyám! — kiált megrettenve az öreg ur.

— Én vagyok az oka, én vagyok az oka! — kiáltott magánkívül Olga. Kicsi hangját annyira megfeszítette, hogy majd megszakadtak a hangszálai. Szerencsére ismét elfogta a hangtalan síró roham, mely annyira kimerítette, hogy halálszerű álomba merült, melyből aznap már nem is ébredt föl.

Az édes apja csak ült mellette és gondolkodott. Valami olyasfélét érzett, hogy tennie kellene valamit. Például fogni a leányát és vinni magával, el ebből a világból, amely tönkreteszi a tisztát és valóságos belső titkos tanácsossá őt. De eszébe jutott a felesége és sóhajtott. Az fog történni, amit az akar, tehát neki semmi köze a dologhoz. Csak a nejlére gondolt nagy keserűséggel. Majd reménykedik: hátha nem igaz? csak valami gonosz látszat szól ellene? De nyomban ezt a föltevést is elejtette; a felesége is hiszi, tehát igaz. Az az ember, akiről azt hitte, hogy nincs más gondolata, csak Olga, szeretőt tart. Borzasztó. És ez a perfect világfi nem tud annyira vigyázni, hogy titokban maradjon a büne.

Hat óra után beállított Kömleyné. Mi újság? Alszik? akkor mehet a báró. Ugy látszik, kezd a gyerek már csillapodni, akkor át fogják a leányukat is szállítani.

— Válast akar? — kérdi félénken a báró.

— Természetes. Olgának jó izlése van, undorodik attól az embertől. Ok van bőven a válásra, együttmaradásra meg nincs semmi ok.

A báró kezét csókolt a feleségének és ment. A Demédy dolgozó-szobája előtt megállt habozva, de csak csóválta a fejét és tovább akart menni. De az ajtó nyílt és Demédy előtte állt.

— Hogy van Olga? — kiáltott izgatott hangon az államtitkár — hát te sem tartasz érdemesnek, hogy róla értesíts?

— Alszik — mondja halkán a báró, majd erőt vesz rajta a keserűség. — Miklós, Miklós, ezt nem vártam volna tőled.

— Mit? — fakad ki Demédy — mit nem vártál tőlem? Ne beszéljetelek többet erről a dologról, mert nem tudom, mit csinálók. Az én vétkem komisz, de nem komiszabb akárki másénál. Hanem amit a feleséged csinált, az példátlan, az . . . az . . . nem, nincs arra szó.

— Mit csinált? — kérdi az öreg elképedve.

— Ő rendezte az egész dolgot, ő tört ellenünk, még mielőtt valamit tudott volna, ő fogta fel a leveleimet, ő világosította fel a lányát és . . . és ő öli meg a feleséget. De ha az bekövetkezik, Kömley Ede báró ur, vigyázzon a feleségére, mert a számadásom rettenetes lesz!

Az ablak felé fordult s ketté harapta a szivart, melyet foga között szorongatott.

— Állok elébe — szól csöndesen a báró — s mivel nemsokára ugyanis megszűnik a rokoni kötelék, arra figyelmeztetem, hogy a feleségedről sértő szót nem tűrök el.

Ezzel ment. Demédy nem is hallgatott rá, nem is értette. Hogy mi gyötörte oly rettenetesen? Azt hitte, a felesége veszedelme. Ugy is érezte, hogy most már igazán, szerelmesen szereti a kicsi asszonyt. De voltaképpen csak a felelősség érzete sujtotta. Meghal, gondolta és ő ölte meg. Ezt nem tudja elviselni. Ezért a hosszú, magános órák töprengéseiben, vívódásaiban magához lánczolta Kömleynét büntársul, majd egyetlen bünösül. Szenvedjenek együtt.

Majd fásultabb óráiban, ha hallotta, hogy Olga nyugodtan beszélget, vagy alszik, elfogta a skepszis.

— Dehogyan hal meg! gyöngébb, mint más, de nem különb. Az asszonyok nem halnak meg a szerelemtől, sem a csalódástól. Ki fogja heverni és akkor vagy megbékül, vagy elválnak. — Szabad lesznek, gondolta tovább és iparkodott örülni a szabadságnak, de nem tudott. A szíve keservesen összeszorult a gondolatra, hogy kicsi édes elhagyja. Majd ismét ellágyult: ha nem is hal bele, de kigyógyulni, boldoggá lenni szegény nem fog soha többé.

Már több huszonnégy óránál, hogy otthon van, mindig magában, mindig ezekkel a gondolatokkal elfoglalva. Aztán meg kivertnek érezte magát a saját házában. Olykor gyerekesnek is látta a helyzetét. Ide dugták, nem szabad mutatkozni, fogoly, akit majd csak a bíró elé fognak vezetni. Eh, ezt nem tűri.

Majd a féltékenység bántotta. Voltaképpen az anyja sem kevésbé vétkes, mint ő, mért hogy mégis hozzászít, őtőle pedig irtózik? Tán nem is szereti, nem is szerette. Még a megcsalt asszonyban is kell élnie a szerelemnek. Az a pár mondat pedig, amit a kulcslyukon keresztül leste meg, oly dermesztően szivtelenül hangzott.

— Annál jobb — gondolta sóhajtván — ha szerelméből is kigyógyult, akkor még lehet belőle valami. Talán grófné is — tette hozzá, az anyósa becsvágyára gondolva.

2.

Reggelre Olga úgy érezte, hogy neki már semmi baja. Még a szíve se fáj, még boldogtalannak sem érezte magát. Csak nem tudott fölkelni. A sikertelen kísérlet után rosszra fordult a kedve és egyedül akart maradni. Beteg volt, akarhatott. Csak egyedül, egyedül, nem szólni senkihez, nem hallani senki szavát. Behunyt szemmel, a fal felé fordulva, szinte egész nap mozdulatlanul feküdt. Az édes anyja, majd az édes apja óvatosan benézett hozzá, de látván, hogy nyugodtan fekszik, nem háborgatták. Jó a nyugalom.

Estére aztán mintha fölébredt volna. Fölkelt az ágyában és vidáman kiáltotta:

— Éhes vagyok!

Kapott egy kis tejet, egy kis sonkát, ezt roppant jókedvvel fogyasztotta el. Aztán körülnézett, mint az elkényeztetett gyerek, egyszer csak azt mondta:

— Hát Miklós merre van?

— Látni akarod? — kérdi az anyja meglepetve.

— Hogyne!

— Vigyázz leányom, ismét megárt, mint a multkor.

— Akkor csak ujjoncz voltam, most már nem lesz baj. Aztán végre is az asszonynak csak kell érintkeznie az urával.

— Nem urad többé — mondja Kömleyné.

— Téved a mama — szól Olga szokatlanul határozott hangon — csak most lesz igazán az uram.

Kömleynét meglepte ez a hang, elannyira, hogy nem is mert ellenkezni. Beteg szegény, gondolta, most ne ingerljük föl. Néhány perc múlva berontott Demédy. Nem tudta mire vélni, hogy a felesége látni kívánja. Remélni nem mert, csak iszonyuan aggódott. Lelkülete annyira föl volt már zaklatva, az aggodalom, a lelki furdalás, az elkeseredés, a megalázkodás, hogy mint a kutya csatangol a házában, aztán meg az Éva tolakodása, hogy most már maga sem tudta, mi bántja voltaképpen. Habozva állt meg a szoba küszöbén és nézte a felesége fehér gyermekarcát, melyről semmit sem olvashatott le. A hajdan oly beszédes nagy szem kicsivé zsugorodott és teljes egykedvűséggel függött rajta. Sovány kis karját feléje nyujtván, üdvözölte:

— Jó estét, Miklós, sajnálom, hogy akkora nyugtalanságot okoztam önnek, mint látja, teljesen fölösleges volt.

Demédynek a szívébe vágott a hideg hang, a magázás. Odalépett az ágyhoz s megragadta a kezét, mely csak gyengén s csak első pillanatban remegett az érintéstől.

— Olga — szóló reszkető hangon — hidd el, hogy mindig szerettelek és méltó vagyok a bocsánatodra.

— Köszönöm — felelt az asszony és felült az ágyban — e szavából azt látom, hogy nem haragszik rám.

— Én? Önre? — Nem volt ereje többé, hogy tegezze a feleségét.

— Igen, barátom, mert sokkal több kellemetlenséget okoztam önnek én, mint ön nekem. Olyan életre kényszerítettem és oly hazugságokat követeltem meg öntől, amik nem valók a mi életünkbe. Megokosodtam, ennyi az egész, ami történt. És ugy-e bár, nagyon jó, ha az embernek okos felesége van?

Demédy nem tudta mire vélni ezt a beszédet. Ránézett és nem ismert benne többé a feleségére. Igazán csak valami feltűnő hasonlatosság volt az előtte ülő beteg és a felesége között, aki tegnapelőtt még a fészekben várta. A gyerekszáj körül kemény vonások rajzolódottak, a kifürkészhetetlen mélységű szem, melyből hol rajongó érzelmeket, hol meg bohón komolykodó gondolkodást látott, most hideg értelmességgel, öregesen és józanul tekintettek rá és oly átható közömbösséggel, hogy alig bírta állani. Nem értette, de mégis azt gondolta magában, hogy nincs az a desperatus drámai jelenet, melyet szivesebben nem fogadott volna, mint ezt a vérdermesztő előzékenységet, mely mögött érezte, hogy valami rettentő veszedelem lappang.

Kömleyné is majd kővé meredt meglepetésében. Mégis ő találta föl magát hamarabb és gőgösen fölemelve a fejét, közbeszólt:

— Remélem uram, hogy ez a beszéd nem vezet önt félre a történetek igazi következményei tekintetében.

— Engedje meg, mama — szóló Demédy né met-szőn — de a kettőnk dolgát igazán csak mi ketten fogjuk elvégezni. Nem veszi rossz néven, ugy-e bár?

Ezt a kérdést úgy hangsúlyozta, hogy Kömleynének meg kellett értenie. Ezen a hangon szokta ő alkalmatlan férfilátogatóit kitessékelni.

— Különben is — folytatta Olga — kettőnk között már csak az a kérdés vár tisztázásra, hogy hová utazunk. Mert az egész história nem jelent egyebet, mint változást az uti

programmunkban. Tegnapelőtt még éretlen gyerek voltam, és holmi kegyeletes terveim voltak, ezekről persze le kell tenni. Mit gondol barátom, ne menjünk Tátra-Füredre? Ott igen kellemes társaságot találunk mind a ketten. Nemde? Hiszen a minisztere is ott tartózkodik, s a klubja is elég szépen van képviselve.

— Gunyolódik! — gondolta Demédy elképedve — mire véljem?

— Ön, mama, — folytatja változatlanul egykedvű hangon Olga — azt hiszem, nem akarna velünk jönni. Azt hiszem, nem érezné magát oly fesztelenül, mint eddig, a mi társaságunkban, mióta tudom, hogy az uram önnek udvarlója volt. Vagy egyebe is? — fordult hirtelen Kömleynéhez, oly egyszerűséggel, mintha egy gombostű után kérdezősködött volna.

Kömleyné fölpattant.

— Hogy merészelsz? — kiáltotta reszkető ajakkal.

— Bocsánat, mama — szól Olga teljes nyugodtan — én csak kérdezek. Amit eddig mondott, azt se én csaltam ki önből. Azt hittem, ön szeret ezekről a dolgokról beszélni.

Kifáradt és hátrahanyatlott.

— Beteg vagy — szól Kömleyné hidegen — alkalmasint lázad is van.

Olga mosolygott és behunyta a szemét.

— Tartok tőle — szól gyengén — hogy ezentul mindig lázam lesz. Nem értem, hogy amikor olyan vagyok én is, mint a többi okos asszony, akkor betegnek tartanak.

A beszélgetés erre megszakadt, Olga úgy feküdt, mintha aludna. Kömleyné izgatottan járt fel-alá a szobában, Demédy pedig elfogultan ült a felesége ágyán és az érzéketlen fehér arc vonásából akart magyarázatot olvasni e különös viselkedéshez. Olykor rátévedt tekintete anyósára, ki még most is gögös és hideg tudott lenni, noha járása-keleése és a gyilkos, megvető tekintet, melyet olykor vejére vetett, óriási izgatottságára vallott. Végre is nem állhatta tovább.

— Azt hittem — szól — ön is idétlennek fogja találni ezt a mi együttlétünket, és véget vet neki. Ennélfogva a leányomnak le kell mondania ápolásomról.

Demédy némán meghajtotta magát, ezzel vette tudomásul anyósa távozását, aki köszönés nélkül csapta be maga után az ajtót, hogy Olga felriadt.

— Elment? — szólta a fejét fölemelve.

— A mi rossz szellemünk — mondja Demédy mély keserűséggel. — Olga, édes, ugy-e, csak a mama miatt beszélte oly rettentő hidegen és most ismét olyan leszel, mint voltál, az én édes egyetlen, kicsi édesem, akinek sohasem lesz többé oka panaszkodni az urára.

Olga a fejét rázta. Egy pillanatra szeme rajta függött az urán valami bús, sirató szeretettel, aztán ismét hideg és okos volt, mint azelőtt.

— Nem, Miklós, amit mondtam, nem volt komédia. Hiszen ha volt okom valamit meggyűlölni, úgy a komédia volt az. Igazán és őszintén mondom, amit igazán és őszintén gondolok. Megnyit a szemem és tisztán látok. Gondoljon Don Quijote-ra, aki kijózanodik hóbertjából és már tudja, hogy nincs többé lovagkor, de nem hal meg. Ilyen vagyok most én. Nem haragszom magára, ön nem vétett nekem semmit. Sőt jó volt hozzám és iparkodott legalább látszatban megszerezni nekem azt a lovagi szép világot, melyben én képzelődtem. A fészek! — kiáltott föl és kacagott. — Szegény barátom, képzelem, mennyit kellett szenvednie amiatt a fészek miatt. Még ma széthordatom.

— Ezt nem fogod tenni — kiált Demédy — nem, nem engedem, lesz még idő, édes, amikor boldogok leszünk a fészekben és addig várjon reánk.

Olga komolyan nézett az urára.

— Ne gyerekeskedjék, Miklós, csak nem kezd most ön hinni Don Quijote-ba? Önnek eddig nem volt igazi felesége, mert éretlen gyerek voltam és ostobaságokra kényszerítettem önt. Ezentul igazi felesége lesz, olyan leszek, mint a többi és ön is olyan lehet akkor, amilyen. Sőt azt akarnám, hogy még szabadabban élhessen hajlamainak mint a többi férfi, mert megszolgált érte. Azért azt is gondoltam, hogyha végleg még nem szakított vele, oda vihették azt az Évát is.

Demédy az ajkába harapott.

— Nem teszi helyesen, ha gunyolódik velem — szól halkán.

— Bocsásson meg, nem akartam bántani. Tehát jó, ne hozza magával, akkor kettős igyekezettel rajta leszek, hogy pótoljam őt.

Demédy alig türtőztethette magát.

— Olga — szól összeránczolt homlokkal — magán nagy sérelem esett, rettentő szenvedést okoztam önnek, joga, van szeget-szeggel viszonzni. De remélem, egy idő múlva be fog telni az elégtétellel, mert nincs az a sérelem, melyet örök időn át kellene expiálni.

— Ön nagyon érzékeny, uram és ezt fölötte sajnálom. Értsen meg végre. Nem az a czélom, hogy önt boldogítsam, hanem hogy teljesítem azt a kötelességet, melyet a józan világ a feleségre háritott. Nem szabad követelőnek lennem, nem szabad szentimentálisnak lennem és nem szabad betegnek és gyengének lennem. Mindezt meg fogom tenni, a többihez semmi közöm.

— Higyje el, Olga, én igazán, mélyen és forrón szeretem!

— Ez is hozzátartozik a házassághoz? — kérdi egész komolyan — akkor azt is elvállalom, hogy szeretem. Ámbár azt hiszem, az egy kissé tökéletlenné teszi a házasságot. És most, barátom, engedje meg, hogy a beteg jogával éljek: hagyjon magamra, fáradt vagyok, a viszontlátásra holnap!

Kezet nyújtott Demédynek, aki azt ajkához emelte. Aztán mély megindulással föléje hajolt. Demédy né nem ellenkezett. Nyitott szemmel nézett az urára, amíg az forró csókot nyomott az ajkára.

— Nem lesz mindig így — rebegte forró hangon a férfi, s az ajtóból ismét visszafordult és újból megcsókolta — meg fogod látni, hogy visszatérnek a fészünkbe a régi istenek, akikről azt hiszed, hogy meg kell őket tagadnod.

Demédy né csak intett a fejével, nagyon fáradt volt.

Másnap az államtitkár, elvégezvén a miniszteriumban szabadsága ügyét, délben visszatért s meglepetve hallotta, hogy a felesége fölkel és kikocsizott. Egy pillanatig aggodott: hátha ebben is baj van, de csakhamar megnyugodott. A hálószobában ugyanis ismét föl volt állítva a másik ágy. Valamit gondolt és lopva átsietett a fészekbe. A fészekből ki voltak hordva a pálmák.

Az államtitkár csóválta a fejét. Mi lesz még ebből? gondolta. Az élet, ha ilyen lesz, amilyenek a felesége most vele érezteti, egyszerűen elviselhetetlen. Nem értette magát. Hiszen valamikor a szó szoros értelmében az volt az ideálja. Sőt ezt várta is a házasságtól. Egy feleség, aki nem követelő. Egy viszony, mely szentesített voltánál fogva leköti a szenvedélyt és nyugodalmat biztosít. Hát ez most mind megvan. Igen, de valami szörnyű maliczia rejlik mögötte, s valami iszonyu szenvedés. Mert abban egy pillanatra sem tudott hinni, hogy Olga csakugyan a mivoltában, a lelkében, az érzésében olyan lehetne, amilyenek szavaiban és tetteiben magát mutatja.

— Hiszen ha valóban olyan volna — gondolta — akkor elbánnék a malicziáival, s magamhoz tudnám kényszeríteni a szívét is. De szenved, szegényke szenved, nem értem, micsoda rettentő hatalmat ad ennek az asszonynak fölöttem a szenvedése!

Már három órára járt az idő, mikor a kocsí berobogott. Tele volt rakva csomagokkal, skatulyákkal.

— Megbocsát — szolt mosolyogva — hogy késtem, amint látja bevásároltam és ez megmagyaráz mindent. Nincs asszony a világon, aki el ne késne, amikor bevásárol.

Egy kicsit ki is pirosodott a nagy bevásárlásban, melyet most végzett először az anyja nélkül. Deméndy ránézett és csodálta a feleségét. Bizonyos bájos rugalmasság volt egész mivoltán, a kicsisége is mintha erővé változott volna. Apró kaczer kalapkája alatt az arcza az operette soubretteékre is emlékeztették. Semmi gyerekeség, semmi ügyefogyottság, ez az asszony igazi asszonyná változott!

Ebéd alatt pedig csak a bevásárlásairól beszélt, meg arról, hogy mennyi dolga lesz azután. Hogy kimélje magát? — kaczagott. Ugyan, soha életében oly erősnek és oly jól nem érezte magát. De alig van ruhája, az sem az ő ízlése szerint való. Délutánra berendelte a varrónőjét, lesz dolog a válogatással, a kombinálással, eltart ez vagy három napig is. Aztán a sok próba, meg mi, de azért nem baj, asszonynak élvezet, ha ruházatával bajlódik, de aztán majd meglátja, hogy milyen szép is lesz minden. Még divatot is csinál majd Tátrafüreden.

(Folytatjuk.)

Krónika III.

Az Orient-Expresszen.

— jun. 16.

(Történi: a Párisból Konstantinápolyba robogó luxusvonat egy első osztályú kupéjában, éjjeli két óraker. Az UTAS alszik, de néha nyugtalanul hánykolódik a hármass ülésen, amelyen végig terült. Fölötte, a podgyász-tartón börládák, sok kalap-skatulya, egy csomag ujság és sok babér-koszorú. A másik hármass ülésen, szemközt az UTASSAL, a NEMTŐ virraszt és patience-ot játszik. A vonat egyhanguan zakatol; magában a waggonban mély csend. Egyszerre a sötétben megjelenik egy álom-alak.)

Az ÁLOM-ALAK. Tisztelt uram, mindnyájunk mestere! Az ön nemzete mindig rokonszenves volt előttünk, francziák előtt; az önök nemzeti hősei régebben eszményeink voltak, most bálványaink. Tisztelni, becsülni tanultuk Leonidást, Curtiust, Scaevolát, de szívünk feldobog, ha Attila, Eau de Janos és Šobri nevét halljuk. Uram, magyar és franczia mindenkor testvérek voltak, de immár egy fél-százada, nem testvérek, hanem egyek vagyunk. A lehányatott század derekán mi fegyvert ragadtunk, hogy felébrezzük a népeket; önök felkeltek, s csodálatos magukviselete lefegyverzett bennünket. Az emberiségnek mindig voltak titáni harcza, de az önök szabadságharcza maga a szinarany legenda. Le a kalappal! — mint az önök Tyrtaeus, Körner, oly szépen mondja. Mester, ön akkor a küzdők, a héroszok között volt. Mikor az országban körülhordozták a véres kardot, ön is kirántotta villogó gatyáját, s ön is követte a dicső Ponyatovszkit, a szent felkiáltással, hogy: »Életünket és vérünket!« Ahol legsűrűbben hullott a bomba, a hol bömbölt az ágyú s csattogott a kard, ön, mint a villám, azonnal ott termett hős cigányainak élén, s fokosa jobbra-balra osztogatta a csapás-

kat. A jogászok és kanászok nemzetére, mely . . . (A vonat megáll, s a waggon egyet zökken. Az UTAS felriad, s az álom-alak eltűnik.)

Az UTAS: Ki az, mi az, vagy ugy?

NEMTŐ: Semmi; állomáson vagyunk.

Az UTAS: Azt hittem, hogy banketten. Annál jobb. (A másik oldalára fordul; magában): A látomásnak kissé nagy orra volt, de tagadhatatlan, hogy jóindulattal beszélt. (A vonat megindul s Az UTAS újra elalszik. Monoton dübörgés. Az álom-koboldjai újra elősündörgőznek a bársonyülés alól, sűrögnek, forognak, integetnek és tücskön, prücskön, szöcske-szárnyon egy uj álom-alak ereszkedik le a lámpa tejüvegéből.)

A MÁSODIK ÁLOM-ALAK: Barátunk! Testvérünk! Mi lapozgattuk önnek franczia nyelven megjelent regényeit, de mik ezek a regények munkáinak ama részéhez képest, mely még nincsen francziára fordítva! Az ön munkáinak ama része, mely még nincsen francziára fordítva, úgy tűnik fel előttünk, mint valami hatalmas, piramidális monumentum, melynek idegenszerű felírását nem értjük meg. Nem értjük meg, de hiszen ép ez benne a szép! Amit megértünk, azt méltányoljuk, de amit csak érzünk, azt imádjuk! Ama munkáinak, amelyeket még nem fordítottak le francziára, gyönyörűeknek kell lenniök, mert hisz csak ezek, egyedül ezek magyarázhatják meg az ön világraszóló dicsőségét. Mesterünk! Apánk! Nagybátyánk! Ne engedje meg, hogy e munkákat valaha francziára fordítsák! Ne engedje meg, hogy egy fordító sánta prózában beszélje el, amiről mi oly felségeseket képzelünk! A szívét adja nekünk s ne elméjének a morzsáit! Könyveket magunk is irunk, de ah, ha úgy tudnánk szeretni, mint ön! Ön szereti a természetet, az emberiséget, a napfényt, a madárdalt, mi . . . ah, uram, mit mondjak önnek, mi még önt se szeretjük! Mi csak irigyelni tudjuk önt! Engedje meg, hogy meghatottságomban, lelkesedésemben, vitus-tánczig menő elragadtatásomban, kifejezést adjak annak a bámulatnak, melylyel le nem fordított munkáinak adózunk, s kifordulva énekből, kivételképpen egyszerű és természetes legyenek. Mester, mit kérjünk öntől? Pénzt nem kérhetünk, hisz ön nem kiadó! Tehát csak arra kérjük, fogadja el hódolattal teljes kézszorításunkat. Bátran elfogadhatja e kezet; nincs benne semmi, szívünk e pillanatban tele van, de kezünk üres! . . .

A KALAUZ (kivü): E—egy ppercz! E—egy ppercz!

Az UTAS (félálomban): Önök nem fogják rossz néven venni . . . de nem birom végig hallgatni ennyi rokonszenvesnek a nyilvánítását . . . ez a rokonszenves sok, nagyon sok . . . gyöngé ember vagyok, nagyon gyöngé . . . már 1848-ban is kénytelen voltam lemondani, ha bankettre hívtak . . . egészségem már akkor is meg volt támadva . . . képzelhetik, hogy ma . . . (Nyöszörög.)

A NEMTŐ: Rosszat álmodtál? Ne félj, hisz csak álom volt! (A vonat tovább robog. Az álom-alakok megint feltűnedeznek, eltűnnek, majd megint összegyülekeznek.)

EGY HARMADIK SZELLEMLAK (kezet zsebén nyugtatva): Nagyon örülök, uram, hogy megismerkedhettem önnel. Ön egy olyan nép fia, mely szegény, de becsületes. Mi is szegények vagyunk; szegények, de becsületesek. Ha az

ember becsületes, nem lehet más, mint szegény, és ha az ember szegény, mit tegyen egyebet, mint hogy becsületes marad? Ez a költészet a politikában és a politika a költészetben. Önök rokonszenvvel vannak a civilizáció iránt, mindamellett oly becsületesek, mint rokon véreik, a Párisban már jól ismert szü-ndiánok. Ezt tudtuk, uram; tudtuk, hogy Csetinyében egy bátor, harcias, hegyi nép lakik; de ön meggyőz bennünket róla, hogy bár fajuk hű maradt ősi erkölcsihez, Guttenberg találmánya máris elhatott önökhöz. Önök bemutatják nekünk haladásukat. A vitéz törzsek kiállítják kőbaltáikat, handszárjaikat, a jatagánokat és egyéb eszközöket, amelyekkel egymást megskalpolni szokták; ön, a törzsfőnökök jelese, kiállítja munkáit, amelyek bár érthetetlenek, annál nagyobb szorgalomra és türelemre vallók. Ez igen szép, uram; csak haladjanak tovább ezen az uton, s biztosítom, hogy a francia nemzet rokonszenvre önökkel marad. Engedje meg, hogy e rokonszenv jeléül, a palmas académiques helyett, amelyet önök ma még nem tudnának méltányolni, megcsókoljam önt.

Az UTAS (felriad): El Párisból, el Párisból, el! ... (Magához tér.) Hol vagyok? ...

A NEMTŐ: Most hagytuk el Szobot; mindjárt otthon vagyunk.

Az UTAS (felül s mereven maga elé néz): Igen, igen, adjátok vissza sátram, kőbaltáimat! ... Mondátok, jer Párisba, ifju pásztor! ... Nem, nem! Adjátok vissza a nomád tanyát, ahol születtem; mindenütt jó, de mégis csak legjobb otthon!

Bojtorján.

INNEN-ONNAN.

△ Széll, amikor ígér. Sohasem hallottam még, hogy valaki Széllhez fordult volna valamiért és ígéretet ne kapott volna. Kis és nagy dolgokban, kicsi és nagy emberek csak úgy jártak a bolondját, mert arra nem volt eset, hogy Széll valamely ígéretét meg is tartotta volna. Még a hivatást is becsapja, lásd Horánszky Nándor prezumtiv belügyminiszter urat, aki mai napig sem kapta meg a bundáját, pedig a gratulációkat is fogadta már. Most arról beszélnek, hogy a bosnyák küldöttségnek is megígérte, hogy audienciát szerez neki a királynál. Előbb ígérte és azután meggyőződött róla, hogy nem teheti meg. Ebből aztán erősödött meg a hír a közte és a Kállay között való meghasonlásról. De ugyancsak így gyűlt meg a baja Goluchovszkyval is, taval. A becsapott ember nem más, mint Apponyi Albert. Ez a minden perfidiától távol álló politikus követte seregét a fuzióba és csak azután látta, micsoda pocsolóba gázolt. Széllhez fordult tehát és megmondta neki, hogy ő be van csapva, hogy undorodik a belső politikától és most már igazán kész a kivándorlásra, elvállal valamely nagykövetséget. — »Tessék válogatni — mondta nagylelkűen Széll — Berlin? Páris? London, vagy Szent-Pétervár?« — »Köszönöm, — mondta Apponyi — nekem mindegy, amelyik könnyebben üresedhetik meg.« — Ezzel aztán a dolog el volt intézve, multak a hónapok, az újságokban is hire járt már az Apponyi nagykövetségének, de nem történt semmi. Apponyi végre megunt a várakozást és közben megismervén már a Széll Kálmán megbízhatóságát, fordult egyenesen Goluchovszkyhoz. — »Igen, — mondta az — Széll csakugyan beszélt nekem és kérte az ön számára az athéni követséget. Kérem, bármely pillanatban

elfoglalhatja.« — »De kérem, — mondja Apponyi — nekem nagykövetséget ajánlott föl.« — »Erről nem is szólt — mondja Goluchovszky — egyenesen az athéni követséget kérte. Különben is, Széll tudhatja, hogy nagykövetségi változásról szó sem lehet, mert azt mindennemű politikai kommentárokkal kísérik és az illető hatalom is bizalmatlankodnék, az elhelyezendő nagyköveten is sérelem esnék.« — Hát Széll ezt tudta és azért a külügyminiszternek nem is beszélt róla, abban azonban, hogy Apponyinak ígérje, ez a tudat nem akadályozhatta meg.

* * *

** A gépirónók. A *Gépirók Lapja* csinos bombával pattant a világra. Megirta egy államvasuti főhivatalnokról, hogy a gépirónóknél nem annyira a gépet, mint inkább az irónóket tekinti és Csömöri-uti villákban tanítja őket a mesterség fogásaira. Természetesen botrány és verekedés lett belőle, a főhivatalnok tollal és bottal tiltakozott a ráfogás ellen és bíróság elé viszi a dolgot, ahol nyilván ki is derül az ártatlansága. Akárki nyeri és akárki veszti a pört, az igazi vesztesek mégis csak, mint annyi sok társadalmi harcban, a nők lesznek. Az ő bemocskolásukhoz a mi viszonyaink között, fájdalom, már a gyanúsítás is elégséges, s akármilyen tiszteltreméltóak legyenek is, aminthogy bizonynyal azok, kétségtelen, hogy sok derék apának, férjnek és testvérnek szereztek e héten is nehéz, borus gondolatokat. Általánosságban véve és nem analogizálva az esetet, csunya eredmény domborodik ki abból a szép elvből, amely elsőnek vetette fel a nők számára való »tisztességes kenyéret.« Mert amit Ócskay ur nem tett meg, azt, sajnos, sok más ember habozás nélkül megcselekszi. Akinek módjában van, hogy nők fölött disponáljon, nem egyszer vetődik arra, hogy nem bizonyítvány, hanem fotográfia szerint ítélje meg, alkalmazza-e a pályázót, vagy sem. Erre, tudjuk, látjuk, halljuk, naponta számtalan eset van, s minél nagyobb lesz a konkurrenzia — azaz mentől-inkább tódulnak a nők a tisztességes kenyérkereset pályájára — annál több alkalom nyílik rája; ahelyett, hogy a nőket megélési módhoz juttattuk volna, hivatalnokoskodásukkal csak újabb társadalmi korrupciót idéztünk föl. Szomorú és megszegyenítő eredmény, amely még akkor is pusztít, ha a botrányra — mint a jelen esetben — nincs igazi ok. Szomorú és megszegyenítő, mert mutatja, hogy a civilizáció szintén nemi és financiai érdek, és a nők örökké rabszolgák maradnak, annyival inkább rabszolgák, mentül inkább iparkodunk őket felszabadítani.

* * *

△ Si duo faciunt idem... amint azt az egy napon elhangzott két liberális beszéd is mutatja. Fölállt Széll és volt liberális, utánna fölállt Wlassics és volt szintén liberális. És a Széll liberalismusával a kutya sem törődött, ellenben Wlassics Gyulától még lovagias elégtételt is kértek. Amit ugyanis Széll mondott, azt a néppárt nem vette komolyan, tudta, hogy csak úgy mondja, de Wlassics szava a husukba vágott, róla tudták, hogy nem politikából beszél liberálisan, hanem meggyőződésből. Van még egy más különbség is a kettő között. Wlassicsnak volt oka és volt kötelessége, hogy elmondja azt a vetős beszédet a néppártnak, mert hiszen a czimersértésről beszélt, melyet Molnár apát ur megtett először is kereszt-sértésnek, aztán zsidó-kérdésnek. Széll Kálmán ellenben már egészen elintézte volt a mérki templom ügyét, mikor eszébe jutott: hohó, ennek a Wlassicsnak tapsolni fognak. Fogta magát és arra a kaptafára: apropos, ein Schuss! kezdett görögütöket gyújtani a liberalismusnak. Persze, hogy megtapsolták érte. És sikerült neki elérnie, hogy a maga izetlenségével diszkvalifikáljon minden jóízű embert, s kompromittálja azt az ügyet, melyet nem szolgál. Mert úgy van ám az, hogy a Wlassics liberális nyilatkozatára szükség volt, de két liberális beszéd már — kevés volt.

* * **Holtzspach kocsmaja.** Holtzspach ezelőtt vagy negyven évvel egy kis batyúval jött Magyarországra s ezt a batyút szorgalommal egy csomó négy emeletes házzá dagasztotta. Nagy vállalatai is voltak, sok pénz fordult meg a kezén, a társaságban is polcot vitott ki magának, csak egyet hányhatlak szemére kortársai: hogy nem tudott magyarrá asszimilálódni. Elmult negyven esztendő s egyszerre borulni kezdett az ég. Haas és Deutsch megingott, Weissenbacher Amerikába szökött s Holtzspach, mint mondani szokás, egy éjszaka elvesztette mindenét. A sok négyemeletes házból nem maradt meg semmi, csak egy apró lipótmezei kocsma, ahová a tébolyda ápolói járnak spriccerezni. Holtzspach nem sokáig habozott, fogta magát: lerakta a frakkot és az ordókat, taplósípkát nyomott a fejébe és beállt a söntés mögé kocsmárosnak. Egyszerűnek látszik a dolog s mégis egy bölcs resignációja tűnik ki belőle. A magyar ember, ha urrá tudott lenni, nincs az a kincs, amelyért lemondana a titulusáról meg a lakkcipőjéről. Ha a magyar ur tönkre megy, vagy sikkaszt, vagy a pisztolyhoz nyul s egy golyóval vet véget ez életnek, melyet elég volt egyszer keresztülharcolnia. Holtzspach jóllehet, öreg ember, újra kezdi a pályáját, szempillantás alatt visszazökken oda, ahol negyven év előtt tartott, s feltétlenül bizik, hogy újra felviszi oda, ahol egyszer állott. Most már érteni fogják, mért nem tudott asszimilálódni s bizonyára meg is becsülik érte. Drágább áron még senki se mutatta meg, a faji tulajdonságok mily külömbözőek.

* * *

⊙ **Rózsák.** Minden változik: intézmények, szokások, emberek, és haj, be gyorsan változik mindez! Nincs kő kövön abból, a miről vagy husz évvel ezelőtt az országgyűlési tudósítások oly sokat beszéltek, az emberek eltűntek, kibuktak, meghaltak, kormányok jöttek, mentek, pártok veszték el és keletkeztek, megváltozott a parlamenti tónus, és csupa új téma, a miről a képviselő urak beszélnek. Csak egyetlen ember nem változott s egyetlen egy dolog ismétlődik esztendőről esztendőre olyan bizonyossággal, mint hogy tére tavasz, s tavaszra nyár következik. Ez az egy ember: Luppa Péter, s ez az egy dolog az, hogy Luppa Péter, ilyenkor, urnap táján, elhozza a T. Házba szentendrei kertjének legszebb rózsáit, s szétosztogatja képviselő, országjárók és képviselőházi hírvízi Misik közt. Luppa Pétert nem zsenirozza az, hogy az országjárók szintén évről-évre mások, hogy minden új választás után más és más képviselőket kell megajándékozni, s hogy tulajdonképpen az országgyűlési tudósítók a legrégebb kliensei, azok nem bukhatnak ki olyan hamar, mint a képviselő urak. Luppa Péter mindezzel nem törődik; ő azért hűségesen elhozza gyönyörű virágait, és juttat belőle mindenkinek, boldognak-boldogtalanoknak, ezen a napon mindenki rózsásan távozik a Házból. Szegény, szép rózsák! A rózsá-fa ha tudta volna, dehogy termette volna őket! Hogy nekik ide kellett jutniok, ebbe a szomorú házba, a hová aki belép, már leszámolt minden költészettel! Hogy nekik nem szüzekért, menyasszonyokért, még csak nem is színésznőkért, hanem képviselőkéért kellett élniök és virágozniök! Ó, mily csüggedten hajtják le gyönyörű fejüket, közel ama szivekhez, a hol a legtöbb stréberség, gyűlölködés, irigység, mohó ambíció és lelki durvaság lakik! Mily gyorsan hervadnak el a felügyelő bizottsági gomblyukban, mintha éreznék, hogy nekik most már egészen végök, még annyi létök se lesz többé, a mennyit kegyes lelkek papirlapok között vagy ereklyés dobozokban mentenek meg számukra! De a szentendrei paradicsom gazdáját ez nem tartja vissza a kegyetlen pazariástól. Ő az utolsó idealista Magyarországon. Az utolsó idealista, nem azért, mert csak a rózsákban gyönyörködik, míg mások részvényekkel és kupónokkal álmodoznak, hanem mert abban a más világi hitben él, hogy a Sándor-utczai házban tömegesen vannak, a kik méltók az ő rózsáira. S a képviselő urak mosolyogva fogadják el az értéktelen ajándékot a kedves, jó, naiv embertől. Megteszik neki azt a szivességet, hogy a kedvéért

elveszik a komoly férfiakhoz nem illő haszontalanságot, s barátságosan meg is köszönik, mert ez így illik, s hadd legyen nagyobb az öröme. Magukban persze azt gondolják: »Micsoda furcsa passzió!« Hej, ha Luppa Péter egyszer Urnapja előtt nem rózsákat, hanem hivatalokat osztogatna szét közöttük!... Akkor nemcsak Luppa Péternek, hanem nekik is lenne egy kis örömük!

* * *

⊙ **A keztyű.** Ha meglopják az embert nem szégyen, hanem kellemetlenség, ha a keztyűt lopják le az ember kezéről, ez már nemcsak kellemetlen, de kissé röstelletes is: ám ha egy rendőrkapitányt lopják le a keztyűt a kezéről, ez már a legnagyobb mértékben röstelletes kellemetlenség. Igaz, hogy Homeros is aludt néha, de a rendőrkapitány éppen arra való, hogy ébren legyen, mikor Homeros alszik. De — emberek vagyunk mindnyájan, még a rendőrkapitányok is, és nem is azt csodálom én, hogy annak a vidéki kapitány urnak ellopják a keztyűjét, hanem azt, hogy a kapitány ur elárulta a dolgot. Egy pár keztyű mindenesetre csinos portéka, pláne ha diszesen ki is van varrva, de ha én rendőrkapitány vagyok és ellopják a keztyűmet, magamba zárom veszteségem keserű érzetét és nem teszem ki magamat annak, hogy — még meg is zsaroljon a praktikus tolvaj. Mert a rendőrkapitány ellopott keztyűjében nemcsak a tolvaj reputációja bujkál, hanem a kapitány ur rendőri reputációja is. E lopás faktuma éppen olyan mértékben csökkenti a rendőri reputációt, mint a milyen mértékben növeli a tolvaj zshivány-reputációját. Ha meglopnak egy rendőrkapitányt, ez dicsősége a tolvajnak, már pedig nem okos dolog ha egy rendőr a maga hivatali reputációja csorbításával növeli a tolvaj dicsőségét. A kihez a kapitány ur keztyűje tévedt, az nem lehet más, csak »becsületlen megtaláló« és ha a lelkiismeretfurdalás mégis arra a végzetes lépésre bizgatná, hogy mint tolvaj jelentkeznék, le ne fogja a világért se a kapitány ur, hanem adjon neki öt forintot és vegye a »becsületszavát«, hogy soha se szól erről a fatalis esetről senkinek.

* * *

× **A börzéről.** Összeültek az ország bölcsei, hogy hogy lehetne a börze bajain segíteni, mert a börze évek óta lassu sorvadásban sinylik, elvesztette felszívó képességét, s míg a nagy bankok poczakot eresztenek, a kis emberek csontja csak úgy zörög az inségtől. Természetesen nem sütöttek ki semmit, mert ahol a szegény ember böréről van szó, ott a gazdagok nem tudnak tanácsot. Hanem egy kis vigasztalás mégis csak jutott flastrom gyanánt a szegény ember sebeire. Fölállott egy fiatal gyerek-ember, sima képű, serkedező bajuszkával, villogó szemekkel, a *Krausz* Simele és kivágta a rezet, hogy csak úgy rengett bele a nagy tanácsterem. Okos, higgadt szóval kezdte és kegyetlen bűnlajstrommal végezte. Egy bankról beszélt, amely a legválságosabb pillanatban egy milliónyi hitel felmondásával rontotta meg a börze kis embereit és egy vasutról, melynek kiadatlan részvényei örökös vészfelhő gyanánt sötéten kovályognak a börze egén. Jól és sokak szive szerint beszélt a gyerek-ember, mert mikor másnap a börzén megjelent, az apró emberek nagy sokadalma deputációvá alakult át és odajárult a Simi gyerek elé és megéljenezte. »Az Isten áldjon meg, Simele Krausz, amiért a szegény emberek ügyét védelmezted,« — mondá az egyik szónok. »Ganefek — szölt a másik szónok, — de te, Simike tul jársz az eszükön.« A harmadik pedig könnyeit potyogtatva szölt: »Te vagy a mi apánk és te vagy a mi anyánk, Simele Krausz!«

* * *

⊙ **A pápa.** Az angol-bur háboru kezdete óta nem jelentek meg olyan ellentmondó hírek az ujságokban, mint amilyenek mostanában egymásra czáfolgatnak a pápa egészségi állapota dolgában. Egy különös és kellemetlen kommunikáció-háboru fejlő-

IRODALOM.

Utazás Simonyi Zsigmond körül.

dött ki klerikális és liberális lapok között, amelyek egy roskadó aggastyán állapota felett úgy viaskodnak, mint viaskodtak a brüsszeli és Lorenzó-marquesi telegrammok. Ha megjelenik egy lapban az a hír, hogy a pápa gyengélkedik, a klerikális ujság rögtön cicerós táviratot nyargaltat Rómából, amely szerint ő szentsége sohase volt sem egészségesebb, sem ruganyosabb, de még fiatalabb sem, mint most. Természetesen a liberális ujság se hagyja a maga jólétesültségének jobbértesültségét, és ebben a sajátságos, kínos és egyáltalán nem izléses harcban lassanként elvi és politikai kérdéssé lesz, hogy a pápa beteg-e vagy egészséges. A »haldokló pápa« és »a pápa egészséges« programpontjává lett az ujságnak, az egyik e szerint tuloz, a másik e szerint tagad, és mindenik a maga igazának tüzes bizonygatásával kapkodja ki a másik kezéből az ősz egyházfjedelem karját, hogy a pulzusával maga mellett argumentáljon. A következő választásoknál meg fog történni, hogy valamint annak idején a kvótáról, úgy a jelöltnek a pápa egészségét illetőleg is szint kell vallani, sőt esetleg reverzálist adni róla, hogy a pápa az öt éves képviselői cikluson belül makk-egészséges marad.

* * *

† **Reuss herczeg könyve.** Valamelyik Reuss herczeg ráadta magát az irodalomra és könyvet irt a korrekt szolgáról. Nagyon panaszkodik ebben a könyvében, hogy a modern szolga nincs jól nevelve. Elmondja, hogy milyennek kell lennie a korrekt szolgának és az ideális kocsisnak. De a legjobb a könyvben az, hogy szerzője az olvasót állandóan *Herr Baron*-nak szólítja. Ugy képzelem: Reuss herczegnek nincs tudomása arról, hogy a báró alatt is élnek e tekén holmi emberi férgek, akiket érdemes volna megszólítani. Ez az egyik oldala az ugynevezett éremnek. A másik oldala az, hogy ezt a könyvet minden felebarátom megveheti két forintért, s végig élvezheti kétszáz oldalon azt, hogy őt bárónak szólítják. Fölteszem Reuss herczegről, hogy há a könyve beüt, folytatni fogja ezt a metódust, s legközelebbi könyvét ilyenfajta elmélkedéssel fogja végezni:

»Az első szerelem, báró ur, olyan, mint az arany: nem rozsdásodik. Nem is hiszi, gróf, mily erősen él a szívbem ennek emléke. Igen, vicomte, ön is volt valaha szerelmes, hiába tagadja, kedves lord. Minden más szerelem, amint ezt márkiságod már tapasztalhatta, mulandó, ugy-e örgróf? Csak az első él örökkön, ezt én mondom önnek, választófejedelem. Most végzem elmélkedésemet, fenség, ne vegye tőlem rossz néven, hogy egy herczegesített örgróftól ily soká untattam csevegéssel.«

SZINHÁZ.

Reiner Ferencz. A Magyar Színház ismét igazgatót váltott, ezuttal Reiner Ferenczben keresi megmentőjét. Sikerült választás, talán sikerültebb is, mint ahogy azt a részvénytársaság szeretné, mert erélyes és jó izlésű emberre akadtak, aki egy és más dologban nyilván nem az ő szájuk izük szerint fog kormányozni. A Magyar Színház direktorai közül kétségtelesen a legügyesebb és legelméesebb színházi ember, aki remélhetőleg többet fog produkálni, mint a mennyit ez a dicséret jelent.

Az Uránia Színház amely egy nap a föld születését, másnap Cumberland ur bűvész-frakkját mutatja be, e héten életrevaló irányba csapott. Kitűnő akusztikájú termét a zenének engedte át, s ahol a levegőt máskor cseppfolyóssá változtatják, e napon klasszikus muzsika tette azt élővé. A zenét szabad előadás előzte meg. Molnár Géza dr., ez a nagy műveltségű fiatal esztetikuskunk tartotta, s ezuttal is meggyőződött róla, hogy gyakorlatban, elméletben, írásban és szóban tökéletes ura a zene metier-jének, amelynek érzelmi hangjához finom izléssel kapcsolta hozzá az értelem szavát:

Tóth Béla szereti, becsüli Hevesi Józsefet, aki velenzei, mint ő, és mégis rosszat kíván neki. Azt kívánta, bár buknék meg új darabja: *A szerelem óvodája*; aki nem áttolja leírni, czimben használni, színlapra nyomtatni ezt a rettenetes szót: *óvoda*, az nem érdemli meg, hogy a darabjának sikere legyen. Mert az *elnök* meg a *titkár* hagyján; Isten neki, nem tudunk jobbat. De mért *óvoda*, mikor ott a *kisdedővő*?! Tóth Béla azt hiszi, hogy, míg Szarvas Gábor élt, magyar belletrista ilyet nem mert cselekedni. Ha mindnyájan, még a belletristák is, ilyen közömbösek, hanyagokká váltunk nyelv dolgában, ha mai nap minduntalan vétkezünk, s már nem is törődünk vele, ha vétkezünk, ennek Simonyi Zsigmond az oka, az új vezér, aki mindenben paktál, mindenbe belenyugszik, s mindennap elárulja a purizmus ügyét. Amíg a boldogult Szarvas Gábor a nyakunk közé cserdített egyet-egyet, nem igen mertünk *óvodázni*. Ma a vezér jár elül a rossz példával, s ide s tova már csak három ember van, aki megmaradt igaz puristának, igaz magyarnak: Joannovics György, Szinnyi József és maga Tóth Béla, aki ezeket panasolja.

Tóth Bélának még a kifakadásai is érdekesek; érdekes ez a panasz is, annyival inkább, mert egy vallomás is foglaltatik benne. Annak elismerése tudniillik, hogy egy idő óta nagyon megcsappant az a buzgóság, a melylyel egy időben mindnyájan neki dőlünk a nyelvtisztítás nagy munkájának. Biz ez igaz; sokkal lanyhábbak vagyunk e tekintetben, mint vagy tíz évvel ezelőtt. Az intranzigens nyelvtisztítók száma igen leapadt; az elméletben hívek is ugyancsak paktálnak a részletekben. De hogy ennek Simonyi Zsigmond volna az oka?! Nem olyan nagy ember ő! A magyar nyelv dolga nincs az ő tarsolyában; ha tudna rá vigyázni, akkor se volna módjában vigyázni rá: nem tették le ezt az ő kezébe.

Különben ne bántsuk jó Simonyi Zsigmondot. Elég baja van neki Tóth Bélával, nyelvünk derék Petur bánjával, meg az akadémiával, melyet mindnyájunk gaudiu-mára, akadémiái szubvenczió segítségével, akadémiái költségen ostoroz. Nem is kritizáljuk őt. Ha tudása és nyelvérzéke nem vetekehetnek a Szarvas Gáboréval, ha érzékenysége tulságos, ha »vezéri« taktikája nem a legszerencsésebb, ez az ő baja, de nem a magyar nyelv baja. Simonyi Zsigmond maga sem hiszi, hogy tőle függ nyelvünk sorsa.

És bizonyára ártatlan benne, ha megcsappant hévvel, kevesebbet és sokkal kevesebben purizálunk, mint ennekelőtte. Ha a nyelvtisztítók táborában egyre kevesbednek az intranzigensek, s máris az opportunisták kerekedtek felül. Az intranzigensek ezt az opportunistust mindenkor vétkes türelmességnek, bűnös megalkuvásnak, árulásnak fogják nevezni; de hogy az intranzigensek fognak, az opportunisták pedig szaporodnak, az már idők jele, s bizonyára nagyobb és mélyebben rejlő okok következése.

Valljuk meg, hogy a purizmus többre vállalkozott, mint amennyire képes, és ezt egyszer be kellett látnunk. Az élet, a gyakorlat mindennap ránk czáfolt. Kétségtelen, hogy csakis az orthologia irányba lehet helyes; a másik nem is irány, csak konzervatív makacszkodás. És mégis olyan állapotba jutottunk, amelyet Brunetiére ur a purizmus bankrotjának nevezne.

A legintranzigensebb purista se tagadja a megalkuvás szükségét, kivált, ha lehetőleg kerülni akarjuk az ide-

gen szokat. A *titkár*-nak és az *elnök*-nek Tóth Béla is megkegyelmez, mert nem tudunk jobbat. De hát hol a megalkuvás határa? Hol végződik a megalkuvás kénytelensége? Hol szűnik meg a lehetősége? Mindez nyelvérzék, tehát: individuális becslés dolga. (Vagy azt mondjam: *egyéni*?) Sőt a tulajdon érzésünk is ingadozó e tekintetben. Nyelvérzékünk hol szigorú, hol türelmesebb, ahhoz képest, hogy miről s mit írunk ahhoz képest, hogy a Törvény milyen feladatot ró rám. Mikor nehezebb megtalálnom a jó egyértékest, mikor egyszerre sok ilyen egyértékest kell keresnem, s ezeket egyáltalánnem, vagy csak fáradtsággal találok meg, hitem meginog és buzgóságom csökken. Könnyű igaz orthológusnak maradnom, amíg a faluról beszélek, de nehezebb, ha egy szakmunkát kell magyarra fordítanom.

Általánosságban szólva: a reform annyi rossz szót irtott ki, ezek helyére oly kevés megfelelő helyettesítőt tudott ajánlani, hogy a nagyobbik munkát, a rombolás után az építést, javarészen a magyarság erejére, azaz: a közönségre bízta. A közönség pedig nem szereti az ilyen fáradtságos munkát, s talán igaza is volt, ha ő meg a grammatikusoktól és főképpen az irodalomtól várta, hogy jobbat ajánljon a rossznak bélyegzett helyébe. Az irodalomban talán nem is fog csalatkozni, de az ilyen nagy munka csak hosszas, lassu folyamat eredménye lehet. De a közönség addig se tudott ellenni szókészlet nélkül; s időközben azt is megtanulta, hogy a sok idegen szó tán még nagyobb veszedelem. Scylla és Charybdis között aztán egyet gondolt, megfordult és visszatért a régi rosszhoz. Csak egy kiábrándulással gazdagodott, s boszúságában nem törődött többet azzal se, amit e téren vívmánynak lehet nevezni. Már pedig amit a közönség használ, azt egyszersmind ráparancsolja az írók többségére is. Így esett, hogy kedv és lelkesedés lelohadt, s a közönbösök száma egyre növekszik.

Hevesi és Faragó már nem irnak *kisdedóvót*, hanem *óvodát*. A *kisdedóvó* hosszú, s ők nem akartak hosszú címet. Bánják is ők, hogy az *óvoda* rossz. Az egész világ használja ezeket a rossz, de kényelmesebb szokat; hisz a grammatikusok maguk se tudják, mit akarnak, a grammatikusok csak veszekesznek. A lelegevenebb, a napi irodalom, »füttyöl« a grammatikusokra, és, sajnos, nálunk ma még alig van másféle irodalom.

Majd lesz. És az idő el fogja mosni az *óvodát*, s ha közben jobbat nem talál, meg fogja erősíteni helyén a *kisdedóvót*. De ne várjuk jó Simonyi Zsigmondtól azt, a mihez tiz meg tiz évek és százak meg százak munkája kell. Csak az Arany Jánosok alkotnak ezen a téren; a Simonyi Zsigmondok nem használnak és nem ártanak.

Idem.

Az »Első Biztosító Intézet Katonai Szolgálat Esetére Ö cs. és -kir. fensége József főherczeg védnöksége alatt«, (Bdpest V., Erzsébet-tér 1.) f. é. május végéig 4,505.200 koronáról szóló belépési nyilatkozat nyújtatott be és 4,488.500 koronáról szóló kötvény lón kiállítva. A biztosítási tőke tehát immár 36,091.740 koronára rug. Az intézet tudvalevőleg fugetmekek számára biztosít tőkéket és járadékokat a katonai szolgálat költségeinek fedezése, illetve be nem soroztatás esetén ellátás céljából a nagykorúság idejére. Az üzemhaszon a biztosítottaké, s a besorozottak ezenfelül igen jelentékeny külön-jutalékban is részesülnek.

Kiss József összes költeményei

Első olcsó kiadás. Ára bérmentve küldve 1 frt 60 kr.

Megrendelhető A HÉT kiadóhivatalában.

A Nemzeti balesetbiztosító részvénytársaság f. év május havában 1110 drb balesetbiztosítási kötvényt állított ki, melyek halál- esetre 9,024.618 kor., rokkantság esetére 14,606.236 kor. és mulékony keresetképtelenség esetén 6591 kor. napi kártalanításra biztosított összegről szólnak. Ugyanezen időszakban összesen 890 baleset és pedig 10 haláleset, 83 rokkantsági eset és 797 mulékony keresetképtelenségi eset jelentetett be fentnevezett társaságnál.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos: KISS JÓZSEF.

Főmunkatárs: KÓBOR TAMÁS.

Van szerencsém a n. é. közönség szives tudomására hozni, hogy

„Belvárosi kávéházamat“

ő fensége Clotild főherczegnő palotájában (Ferencziek-tere 2. szám) június 19-én kedden délben

megnyitom

és kérem a n. é. közönség szives pártolását. Kiváló tisztelettel

Steuer Sándor.

Royal szálloda. Budapest.

A főváros leglátogatottabb étterme.

Esténként az elite-közönség és a művészvilág találkozó helye.

Minden este cigány-zenekar.

Smidt Károly, igazgató.

Kurczk & Tsa

Photozinkografiai műintézetük készíti a legjobb licébet mindennemű nyomtatványhoz

Budapest, VIII. Szentkirályi-utca-13

FÉRFIDIVAT.

Tetőtől-talpig.

Azok a történet előtti idők, amikor némely bálozók a legnagyobb nyugalommal viseltek kamáslit a frakkhoz és hosszú nyakkendőt a kivágott mellényhez, javarészt elmultak, s annak a kulturhistórikusnak, aki még redingot-t és sárga czipót együtt, egy testen akar látni, többnyire a XIV. zónába kell jegyet váltania. A férfi divat az idő haladásával együtt járt, s manap már kötelező törvénytárral dicsekedhetik. Mi több, e szabályokat általán ösmerik és respektálják, sőt, egész helyesen, meg is követelik. Ruha teszi az embert, s ha az embertől reverenciát, udvariasságot vagy ünnepélyességet kívánunk meg, a ruhájától is elvárjuk. Az öltözet bizonyos mértékben társadalmi uniformissá lett, amely rangokat, módokat, sőt szubordinációt is kíván meg.

Olvasóink bizonyára ösmerik az alábbi érdekes tabella egyes paragrafusait. Részben a hazai szokásjog alapján, részben a nyugati divatszabályok révén fejlődött ki, és egységessé tették a ruházkodás általános követelményeit. A divat törvényeinek egyik buzgó harczosa a *Férfidivat* című ujság, amely az előbbi compassst összeállította. Elmés és ügyes gondolat, mint maga az egész hirlap, amelyet *Mangold* Béla Kolos szerkeszt, s amely jelentékenyen akar hozzájárulni ahhoz, hogy a hazában sok jó kabát és nadrág lásson napvilágot. A kis divatlexikon hasznos utmutatója lesz azoknak is, akik járatosak a megjelenés elegáncziájában, valamint azoknak, akikben kétségek vannak a garderobe felhasználásának mikéntje iránt.

A l k a l o m	Kabát	Mellény	Nadrág	Kalap	Ing	Gallér	Kézeltő	Nyak- kendő	Keztyű	Czipő
Látogatás d. e. v. matiné	fekete zsaket	fekete, kétsoros	sötét- szürke, csíkos	czilinder	színes, keskeny, csíkos	fehér, »Park club«	színes, keskeny, csíkos	fehér, v. világos, hosszú	világos szürke, v. világos- barna	magas, gombos lakk
Ebéd	fekete redingot	fekete, kétsoros	világos- szürke, csíkos	czilinder	fehér, sima v. redős mellü	fehér, zárt »Vaude- ville«	sarkos, fehér, láncz- gombbal	színes esarp v. hosszu	világos- szürke v. világos- barna	magas, gombos, sevrő bőrből
Látogatás délután	fekete zsaket	fekete, kétsoros	sötét- szürke, csíkos	czilinder	fehér, redős mellü	fehér, »Vaude- ville«	fehér sarkos »Korona«	fehér v. világos esarp	szürke »Mokka«	magas, gombos lakk
Színház, hangverseny	fekete redingot	fekete kétsoros	világos szürke, csíkos	czilinder	fehér, sima mellü	fehér, »Automo- bile«	sarkos fehér, láncz- gombbal	fehér v. világos esarp	sárga sevrő	magas, gombos lakk
Klub-estély, piknik	fekete szmoking	fekete, egysoros	fekete, a kabáttal egyforma szövetből	fekete, kemény	fehér, redős, piké- mellü	fehér, »Victoria« vagy »Casino«	fehér, gömbölyü sarku, »Korona«	fekete atlasz- csokor	galamb- szürke, fekete kivarrás	magas, gombos lakk
Eljegyzés, polgári esküvő	fekete redingot	fekete, kétsoros	szürke, csíkos seviot	czilinder	fehér, sima piké mellü	fehér, »Automo- bile«	fehér, láncz- gombbal	fehér esarp v. hosszu	sárga sevrő	magas, gombos lakk
Menyegző	frakk	egysoros fekete, v. kétsoros fehér piké	fekete, a frakk szövetből	czilinder	fehér, sima vászon mellü	fehér, »Burling- ton«	fehér, láncz- gombbal	fehér batiszt- csokor	fehér glaszé, fehér kivarrás	magas gombos, egészen lakkból
Estély, première, bál	frakk	egysoros fekete, v. kétsoros fehér piké	fekete, a frakk szövetből	klak	fehér redős v. sima piké mellü	fehér, »Burling- ton«	fehér, láncz- gombbal	fehér francia, v. batiszt- csokor	fehér	magas, gombos lakk
Utczára	egy- v. kétsoros zakó	ugyanoly színü egysoros v. színes	ugyanoly színü mint a kabát	kemény fekete v. barna	színes	fehér »Rusti- cana« v. »Casino«	színes	színes csokor, széles v. hosszu	sötét- barna v. s. szürke	fekete fényezett v. sárga
Kerékpáron	egy- v. két- soros seviot koczkás v. egyszínü	színes	koczkás egyszínü »Knicker«	puha v. sapka	színes flanell v. oxford	fehér »Victoria«	színes flanell v. oxford	színes »foulard«	vastag szarvas- v. antilope- bőr	sárga félczipő, skót lábszár
Sport	könnyű csíkos v. fehér flanell	—	könnyű, csíkos v. fehér flanell	sport sapka	színes flanell v. oxford selyemöv	puha magas áthajtott 2 gombbal	színes flanell v. oxford	tarka »foulard« (klub- színek)	—	sárga félczipő gumi- talppal

A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság

részvényeinek nyolczadik kisorsolása

társaság alapszabályainak 11. szakasza és a kormányhatóságilag jóváhagyott törlesztési tervek alapján dr. Gászner Béla kir. közjegyző közbenjöttével folyó 1900. évi június hó 8-án délelőtt 10 órakor a társaság Kertész-utca 10. szám alatti helyiségeiben megejtett.

Kisorsoltatott 477 darab részvény, melynek számai a következők:

38,	157,	337,	428,	591,	694,	820,	821,	1421,	1450,	1529,	2049,
2051,	2216,	2258,	2459,	2806,	2866,	3025,	3164,	3199,	3370,	3431,	3486,
3519,	3574,	3894,	3898,	3993,	4044,	4180,	4185,	4524,	4603,	4833,	4885,
4991,	5106,	5256,	5500,	5686,	5724,	6077,	6283,	6432,	6470,	6475,	6587,
6590,	6597,	6639,	6654,	6657,	6709,	6730,	6998,	7101,	7156,	7334,	7581,
7584,	7631,	7812,	7832,	8093,	8148,	8171,	8573,	8817,	8983,	9235,	9306,
9361,	9572,	9583,	9743,	9947,	9971,	10213,	10223,	10551,	10592,	10805,	10841,
0853,	10979,	11047,	11342,	11585,	11590,	11749,	11752,	11955,	12124,	12226,	12301,
2489,	12623,	12704,	12735,	13704,	13836,	13905,	13970,	14029,	14022,	14060,	14554,
4613,	14700,	14750,	14882,	14911,	15180,	15571,	15885,	15999,	16348,	16448,	16552,
6965,	17010,	17153,	17271,	17341,	17413,	17426,	17453,	17511,	17827,	17833,	17969,
8013,	18039,	18260,	18265,	18426,	18494,	18671,	18863,	18887,	18981,	18997,	19164,
9928,	19968,	20054,	10191,	20506,	20515,	20869,	20939,	21020,	21396,	21680,	21694,
1702,	21809,	22222,	22389,	22580,	22617,	22763,	22877,	22937,	23001,	23209,	23210,
3299,	23313,	23454,	23831,	23962,	24230,	24256,	24463,	24510,	24535,	24592,	24638,
4664,	24718,	24831,	24897,	24926,	24929,	24954,	25010,	25039,	25215,	25311,	25216,
5363,	25377,	25475,	25530,	25648,	25735,	25739,	25896,	25938,	26039,	26245,	26433,
26538,	26822,	26940,	26996,	27032,	27105,	27243,	27387,	27407,	27501,	27670,	27728,
28041,	28083,	28085,	28349,	28364,	28437,	28461,	28507,	28604,	28611,	28936,	28937,
28938,	28939,	29903,	29288,	29510,	29597,	29875,	29978,	30013,	30070,	30504,	30605,
30676,	30684,	31002,	31148,	31201,	31398,	31403,	31758,	32024,	32043,	32055,	32152,
32224,	32268,	32300,	32453,	32540,	32799,	32838,	33142,	33361,	33367,	33474,	33476,
33814,	33894,	34094,	34193,	34587,	34709,	34845,	34859,	34910,	34929,	34947,	34962,
35013,	35195,	35633,	35746,	35874,	35910,	36176,	36291,	36350,	36484,	36881,	36884,
36916,	37000,	37056,	37082,	37131,	37250,	37305,	37403,	37420,	37667,	37916,	38413,
38423,	38519,	38865,	38897,	38917,	39147,	39284,	39402,	39536,	39618,	39718,	39749,
39792,	39799,	39930,	40056,	40090,	40136,	40408,	40428,	40452,	40514,	40735,	40745,
40781,	40912,	41004,	41022,	41069,	41090,	41162,	41206,	41211,	41325,	41397,	41455,
41575,	41605,	41829,	41859,	42319,	42561,	42577,	43082,	43155,	43194,	43361,	43784,
43917,	43924,	43951,	44155,	44174,	44181,	44311,	44580,	44664,	44701,	44803,	44870,
44926,	45089,	45202,	45239,	45308,	45375,	45483,	45508,	45891,	46350,	46387,	46407,
46409,	46551,	46622,	46742,	47621,	47631,	48188,	48396,	48438,	48452,	48470,	48489,
48700,	48739,	48797,	49110,	49294,	49328,	49367,	49375,	49411,	49897,	50243,	50285,
50286,	50601,	50632,	50633,	50634,	50901,	50962,	50963,	51001,	51047,	51048,	51101,
51102,	51201,	51249,	51323,	51324,	51401,	51447,	51477,	51501,	51525,	51529,	51601,
51624,	51650,	51651,	51701,	51757,	51758,	51801,	51820,	51868,	51991,	51924,	54003,
54038,	54145,	54159,	55001,	55054,	55120,	55130,	55131,	55246,	55364,	55401,	55465,
55466,	55501,	55553,	55554,	55601,	55615,	55701,	55745,	55801,	55802,	55838,	55839,
55901,	55902,	58136,	58208,	58249,	58349,	58400,	58643,	58670,	58835,	58863,	59230,
59231,	59271,	59301,	59340,	59401,	59439,	59752,	59791.				

Ezen kisorsolt részvények 1901. évi január hó 2-től a budapesti villamos városi vasut részvénytársaság által, az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél (V., Fürdő-utca 6. sz. a.) névértékük összegében fognak beváltatni és bemutatóra szóló élvezeti jegyekkel kicseréltetni.

Az 1899. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 506, 556, 825, 1424, 1493, 1561, 1724, 4196, 4691, 5388, 7153, 7717, 8012, 9800, 11020, 12166, 12231, 12677, 15078, 15079, 15150, 15448, 17622, 18386, 19756, 21130, 21546, 21824, 23045, 23301, 24223, 24302, 24520, 25891, 27434, 28308, 28460, 29963, 30079, 30349, 30962, 31144, 31212, 31644, 31812, 32201, 32381, 34442, 35764, 35941, 39340, 39590, 45356, 45462, 45464, 48091, 49227, 49239, 49856, 49857.

Az 1898. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 620, 3278, 3314, 3339, 3376, 13475, 13554, 16471, 16617, 17933, 24086, 28935, 29743, 30351, 30384, 33995, 34663, 35863, 36034, 37792, 40438, 42161, 44435, 48095.

Az 1897. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 619, 2395, 4331, 6634, 6784, 6803, 15161, 15531, 18712, 23013, 23399, 26272, 26273, 26444, 31924, 34283, 36548, 38024, 45489, 46131, 49136, 49971.

Az 1896. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 1732, 5610, 7815, 8711, 14223, 17929, 20527, 21129, 21989, 26581, 30965, 34443, 35586.

Az 1895. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 3802, 13273, 25041, 32425, 40476, 41103.

Az 1894. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 21951, 35891.

Az 1893. évi sorsolásból eddig be nem váltottak a következő számu kisorsolt részvények és pedig: 21593, 29017.

A társasági alapszabályok 11. szakasza és a kereskedelemügyi magy. kir. miniszter ur Ö Nagyméltósága által 3881/1897. sz. a. jóváhagyott törlesztési terv alapján ugyanezen alkalommal ejtetett meg az **elsőbbségi kötvények negyedik sorsolása.**

Kisorsoltatott az 57, 372, 445, 450, 599, 647, 706, 753 és 876 számu egyenként 2000 koronás és a 181, 236, 307, 330, 433, 467, 823, 827, 845, 888, 927 és 981 számu egyenként 200 koronás elsőbbségi kötvény.

Ezen kisorsolt elsőbbségi kötvények szintén 1901. évi január hó 2-től a budapesti villamos városi vasut részvénytársaság által az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél (Fürdő-utca 6. sz. a.) névértékük összegében fognak beváltatni.

Kelt Budapesten, 1900. évi június hó 8-án.

A budapesti villamos városi vasut r.-társaság igazgatósága.

MATTONI-FÉLE
GISSHÜBLER
legújabb égvényes
SAVANYU-KUT

legjobb asztali- és üdítő ital,
kitünő hatásának bizonyult köhögéskor,
gégebajoknál, gyomor- és hólyaghurutnál.

MATTONI HENRIK, Karlsbad és Budapest.

ERDÉLYI

csász. és kir. udvari fényképész.

IV., Ujvilág-utca 2.

a Kossuth Lajos-utca sarkán.

.. FIOK MŰTEREM: ..

V., Erzsébet-tér 18. sz.

Fényképfelvételek iz-
léses, művészes ki-
vételben . . .

Külön osztály:

külső, házonkívüli
fényképfelvételekre.

Hol keressük
a legjobb
arczport?

Kérjük a
Müller J. L.
féle

Blaha-Serail-Pouder-t.

Blaha Lujza (Splényi báróné) művésznőnk kedvelt arczport, mely egy nappal, mint éjjel használva, minden arczpor között a legjobb; kiváló szakemberek által megvizsgálva, vegyileg tisztának és teljesen ártalmatlannak találtott. Mint pipereszert nélkülözhetlen, az arczpornek a legszebb fehér színt, üdeséget, szépséget és pirt kölcsönzi.

Egy doboz 60 kr., nagyobb 1 frt.

Crème Pompadour,

ez azon szer, melylyel a híres Pompadour asszony csodás szépségét megőrizhette anélkül, hogy az egészségére ártalmas lett volna. A »Crème Pompadour« az arcz és kéz bedörzsölésére használhatik reggel és este, azután »serail powderrel« lesz behintve.

Kapható a gyárosnál **MÜLLER J. L.** Egy tégely 1 frt 60 kr.

császári és királyi udvari szállító illatszert- és pipereszappan gyári raktára

Budapest, IV., Koronaherczeg-utca 2. sz. alatt.

Nagy raktár rendkívül jó minőségű fog-, haj-, ruhakefékben és fésűkben.

Utánzásoktól óvatik.

MENYASSZONYI Saját készítményü
KELENGYÉK.

Férfi fehérneműek és csecsemő kelengyék a legjobb minőségben
SCHÜLLER FERENCZ-nél
Budapest, IV. ker., Koronaherczeg-utca 6-ik szám.

Lőfegyverek, revolverek és töltények.

••••• Olasz vivószerék főraktára. •••••

... Bel- és külföldi rendjelek és érdemjelek ...

Árjegyzéket
kivánatra ingyen és
bérmentve küldünk.

Legjobb egyenruhák,
legszebb díszöltönyök,
legolcsóbb libériák

Tiller Mór és Társa
cs. és kir. udv. szállítóknál

BUDAPEST.
Károly-laktanya.

A HÉT
előfizetési ára:

egész évre ... 20 K.
fél évre ... 10 »

NEW-YORK
ÉLETBIZTOSÍTÓ TÁRSASÁG.
Alakult 1845-ben.

Az összes nyeremények a biztosítottak tulajdonát képezik.

Kivonat az 1899. évi üzleti jelentésből:

Aktívák összege ... 1.166 millió korona
Évi bevétel ... 258 »
1899-ben a bizt.-nak kifizetett ... 109 »
1899-ben kötött új üzletek összege ... 998 »
Tiszta fölösleg 1899 végén ... 204 »

Az 1899-ben a biztosítottoknak kifizetett nyeremény-
osztalékok összege

14 millió koronára rugott.

A New-York a művelt világ összes országában bir fiókokkal.
A New-York kötvénye megtámadhatatlan a kiállítás napjától fogva.

Referenciák Magyarországon:
Magyar Általános Hitelbank. Pesti Magyar Kereskedelmi Bank.
Magyarországi vezérigazgatóság:
Budapest, Erzsébet-körut 9—11. szám
(New-York palota).

Bekötési táblák a »HÉT« eddig megjelent
•• összes köteteihez ••
(egy évfolyam 2 kötet) kötetenkint 2 korona 60 fillér
előleges beküldése után portomentesen kaphatók.

Szép, tiszta, üde arczbőrt ér el mindenki a

JUNO-KENŐCS (kéz- és arczenőcs)

használata által.

Higany- és ólomvegyületeket, sem egyéb mérges
alkatrészeket nem tartalmaz, miért is

teljesen ártalmatlan.

Biztosan és gyorsan távolít el szeplőt, májfoltot, pörsené-
seket (vimmerli), bőratkákat (mitessert), bőrhámlást, nap-
égetést, arczverességet stb. I. sz. tégely 1 kor. (50 kr.)
A hozzávaló ≡ JUNO-SZAPPAN ≡ 60 fillér (30 kr.)

JUNO-KENŐCS II. számu még finomabb és hatá-
sosabb, mint az I. sz.
Tégelye 2 korona (1 forint).

A hozzávaló folyékony ≡ JUNO-SZAPPAN ≡ 80 fil. (40 kr.)

JUNO-puder, (fehér, rózsza és crèmeszinü) 1 doboz 1 korona (50 kr.)
-fogpaszta, szappan nélkül ... 1 korona (50 kr.)
-fogszájvíz ... egy üveg 60 fillér (30 kr.)

JUNO-HAJFESTŐSZER. (Chromatique de Juno.)

Tökéletesen ártalmatlan szer ősz vagy vörös hajzatnak (bajusz, szakáll) szöke, barna vagy fekete
természetes színre való kényelmes és állandó festésére. A vele festett haj sem mosás által, sem
gőzfürdőben nem hagyja színét.

A használati utasítás szoros betartása mellett a festés nem sikerülése teljesen ki van zárva.
Kapható szöke, barna vagy fekete színben. Egy tok ára 4 korona.

Fenti szerek nagyszerű hatását az elismerő- és köszönő-levelek ezrei igazolják.
Kapható a nagyobb gyógyszertárakban.

Direkte **BANTLER ÖDÖN** »Szent-Miklós«
megrendelhető: **Temesvár, Király-utca 9.**

Tessék határozottan Bantler-féle temesvári Juno készítményeket kérni és rendelni.

MAGYAR KIRÁLYI ÁLLAMVASUTAK.

Vonatösszeköttetések Budapest és a nevezetesebb
hazai fürdők és gyógyhelyek között.

Magyarazatok: Az indulási és érkezési idők középeurópai időre vonatkoznak. — Az éjjeli
jűd esti 6⁰⁰ órától reggeli 5⁰⁰ perczig a perczeket jelző kisebb számjegyek által van kitüntetve. —
A gyorsvonatok **vastagon** nyomtatott órászámokkal vannak jelölve. — Az expresszvonat **vastagon**
nyomtatott óra és perczszámmal van jelölve. — **⊙** Csak május és szeptember hónapokban köz-
lekedik. — **×** Csak június 1-től szeptember 15-ig bezárólag közlekedik. — **+** Csak június 1-től
aug. 31-ig bezárólag közlekedik. * Csak június 15-től szeptember 15-ig bezárólag közlekedik.

Alap, (vasuti állomás Sárbogárd). Budapest-Kel földön át: Budapest k. p. u.-ról indul
7:15 8:00 8:30 9⁰⁰, Sárbogárdra ér. 8:50 11:01 4:51 11:01 12:01.

Barlangliget, (vasuti állomás Szepes-Béla). a) Kassa—Poprád-Felkán át: Budapest k. p.
udvarról ind. 7:10 8⁰⁰ 10⁴⁰*. Szepes-Béla ér. 4:05 11:25 8:50. b) Zsolna—Poprád-Felkán át
Budapest ny. p. u. indul 9⁰⁰, Szepes-Béla ér. 5:04.

Bártfa, (vasuti állomás Bártfa). Kassa—Eperjesen át: Budapest k. p. u. ind. 7:50 8⁰⁰
10⁴⁰.* Bártfa ér. 7²⁰ 10:27 10:27.

Bázna, (vasuti állomás Medgyes). a) Kolozsváron át: Budapest k. p. u. ind. 8:30 5:4
9¹⁵, Medgyes ér. 2³⁰ 4:06 10:00. b) Aradon át: Budapest kel. p. u. indul 8:10 10⁰⁰, Medgyes
érkezik 2³⁰ 4:06.

Bikszád, (vasuti állomás Técső, vagy Szinyér-Váralja). a) Miskolcz—Bátyu—Királyházai
át: Budapest k. p. u. ind. 8:50 8⁵⁵, Técső ér. 9⁵⁵ 4:21. b) Püspök-Ladányon át: Budapes
k. p. u. indul 6:50 9:15 7⁰⁵ 9¹⁵, Técső ér. 4:21 9⁵⁵ 8:58 8:58. c) Püspök-Ladány—Szatmár
Némétin át: Budapest k. p. u. ind. 9:15 7⁰⁵ 9¹⁵, Szinyér-Váralja ér. 9⁴⁴ 8:12 8:12.

Borszék, (vasuti állomás Szász-Régen). a) Kolozsvár—Szekely-Kocsárdon át: Budapest
k. p. u. ind. 9¹⁵, Szász-Régen ér. 12:16, b) Arad—Szekely-Kocsárdon át: Budapest k. p. u. ind.
8:10 2:15 10⁰⁰. Szász-Régen ér. 6:19 6:19 7¹⁴.

Buziás, (vasuti állomás Buziás-fürdő). Temesvár-Józsefvároson át: Budapest ny. p. u.
ind. 8:15 8:30 2:30 7⁰⁰ 10¹⁰, Buziás ér. 4:14× 10¹⁰ 10¹⁰ 10:30 10:30.

Csiz, (vasuti állomás Csiz). a) Miskolczon át: Budapest k. p. u. ind. 7:10 8:50 2:35
Csiz ér. 12:48 4:49 8⁴⁴. b) Füleken át: Budapest k. p. u. ind. 7:30 9:35 3:45 11¹⁰, Csiz ér.
11:54 4:14 8⁴⁴ 7:44.

Csorbató, (vasuti állomás Csorbató). (A csorba-csorbatói fogaskerekű vasut csak június
15-étől szeptember 15-éig bezárólag van nyitva). a) Kassa—Csorbán át: Budapest k. p. u. ind.
7:10 8⁰⁰ 10⁴⁰.* Csorbató ér. 5:30* 10:55 8:35*. b) Ruttká—Csorbán át: Budapest k. p. u. ind.
7:30 5:20 11¹⁰, Csorbató ér. 5:30* 1:00* 5:30*. c) Zsolna—Csorbán át: Budapest ny. p. u. ind.
7:30 9⁰⁵, Csorbató ér. 5:30* 1:00*.

Czeméte, (vasuti állomás Eperjes). Kassán-át: Budapest kel. p. u. ind. 7:10 7:50 2:3
8⁰⁰ 10⁴⁰.* Eperjes ér. 2:10 5:08 10²⁵ 8:05 8:05.

Előpatak, (vasuti állomás Földvár). a) Kolozsváron át: Budapest k. p. u. ind. 8:30 5:4
9¹⁵, Földvár ér. 7:11 9⁵⁵ 1:34. b) Aradon át: Budapest k. p. u. ind. 8:10 2:15 10⁰⁰, Földvár
ér. 7:11 4³⁴ 9⁵⁵.

Feketehegy és Igló-Füred, (vasuti állomás Igló). Kassán át: Budapest k. p. u. ind. 7:1
6:50 2:35 8⁰⁰ 10⁴⁰.* Igló ér. 3:17 6⁴⁴ 12⁰⁰ 8:31 6:26*.

Gánóc, (vasuti állomás Gánóc). Kassán át: Budapest k. p. u. ind. 7:50 2:35 8⁰⁰, Gánóc
ér. 7³² 12³⁵ 9:15.

(Folytatása következik).